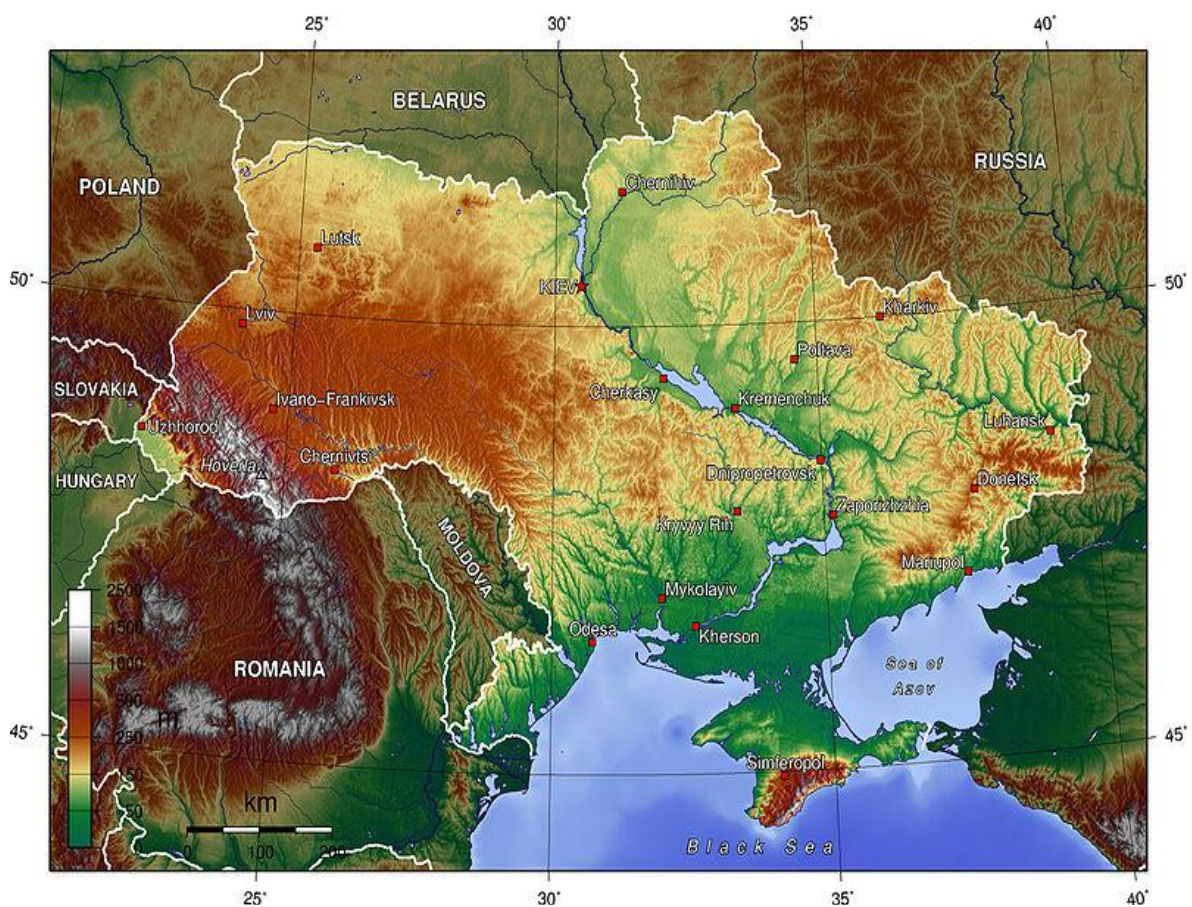

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

для аудиторної та самостійної роботи студентів
спеціальності „Географія”
факультету природничих наук
з курсу „Фізична географія України”

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний заклад „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”**

**Факультет природничих наук
Кафедра географії**

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

**для аудиторної та самостійної роботи студентів
спеціальності „Географія”
факультету природничих наук
з курсу „Фізична географія України”**

студента (ки) III курсу

**Луганськ
ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2012**

УДК 911.2(477)(075.8)
ББК 26.82(4Укр)я73
Р58

Рецензенти:

- Корнус А. О.** – кандидат географічних наук, доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.
- Трегубенко О. М.** – доктор педагогічних наук, доцент кафедри географії ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.
- Фаргал А. М. Х.** – кандидат географічних наук, доцент кафедри землевпорядкування та кадастру Луганського національного аграрного університету.

Робочий зошит для самостійної та аудиторної роботи студентів спеціальності „Географія” факультету природничих наук з курсу „Фізична географія України” / уклад. : Ю. О. Кисельов, Ю. Ю. Чикіна ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. – 117 с.

Робочий зошит призначено для виконання завдань під час аудиторних занять і самостійної роботи студентів географічних спеціальностей денної форми навчання. Навчальний посібник містить методичні вказівки до виконання завдань, питання до модульного контролю й іспиту, перелік географічної номенклатури з курсу фізичної географії України, список рекомендованої літератури.

У пропонованому „Робочому зошиті” створено основу для виконання графічних робіт, що звільняє студента від значного обсягу технічної роботи.

Форма і структура навчального посібника забезпечать систематичне вивчення курсу та закріплення навичок самостійної роботи з підручниками, географічними картами, схемами тощо.

УДК 911.2(477)(075.8)
ББК 26.82(4Укр)я73

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 07 листопада 2012 року)*

© Кисельов Ю. О., Чикіна Ю. Ю., 2012
© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Лабораторна робота №1 Географічне положення України.....	5
Лабораторна робота №2 Фізико-географічні дослідження території України.....	12
Лабораторна робота №3 Геологічна будова території України.....	18
Лабораторна робота №4 Палеогеографічні умови на території України.....	23
Лабораторна робота №5 Корисні копалини України.....	29
Лабораторна робота №6 Рельєф території України.....	37
Лабораторна робота №7 Клімат України.....	43
Лабораторна робота №8 Внутрішні води України.....	49
Лабораторна робота №9 Ґрунти України.....	57
Лабораторна робота №10 Фізико-географічне районування України.....	63
Лабораторна робота №11 Смуга мішаних лісів України.....	67
Лабораторна робота №12 Смуга широколистих лісів України.....	72
Лабораторна робота №13 Лісостепова смуга України.....	76
Лабораторна робота №14 Степова смуга України.....	81
Лабораторна робота №15 Українські Карпати.....	87
Лабораторна робота №16 Кримські гори. Південний берег Криму.....	91
Лабораторна робота №17 Азовське та Чорне моря.....	100
Лабораторна робота №18 Головні екологічні проблеми України.....	103
Питання до модульного контролю.....	108
Питання до іспиту.....	110
Перелік географічної номенклатури з курсу „Фізична географія України”	112
Рекомендована література.....	115

Пояснювальна записка

Пропонований „Робочий зошит” призначений для виконання завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності „Географія”.

Кожне заняття передбачає попередню серйозну самостійну підготовку студента. Цьому сприяє перелік запитань та завдань, які студент спроможний виконати, прослухавши лекцію з відповідної теми й опрацювавши рекомендовані джерела.

Робочий зошит структуровано відповідно до вимог модульної системи навчання. Модуль 1 містить загальні географічні відомості про Україну, характеризуються окремі складові її географічного положення, наводиться матеріал з історії фізико-географічних досліджень нашої держави; змістом модулю 2 є покомпонентний розгляд природних умов території України; модуль 3 присвячений вивченню ландшафтів України як природних цілостей та їх регіональної диференціації в контексті фізико-географічного районування, а також висвітлюються основні екологічні проблеми України. Наприкінці кожного логічного блоку наведені контрольні запитання, покликані допомогти студентові самостійно оцінити власний рівень засвоєння навчального матеріалу.

До змісту робочого зошиту входить список географічної номенклатури фізичної карти України, перелік рекомендованої літератури, питання до модульного контролю та іспиту. Все це потребує від студента осмислення навчального матеріалу та усвідомлення практичного значення курсу для подальшої професійної діяльності.

При вивченні курсу студент повинен: *знати* історію формування території України, її фізико-географічних досліджень, головні особливості прояву загальних фізико-географічних закономірностей у межах України, схему фізико-географічного районування території нашої держави, географічну номенклатуру; *мати* наукове уявлення про найважливіші риси природи України та її великих природних регіонів, причини й наслідки виникнення головних екологічних проблем України; *вміти* характеризувати й оцінювати фізико-географічне положення України, виявляти причинно-наслідкові зв'язки у прояві загальних фізико-географічних закономірностей у межах території нашої держави, обґрунтувати виділення таксономічних одиниць при аналізі фізико-географічного районування України.

Студенти денної форми навчання вивчають цей курс упродовж п'ятого та шостого семестрів, по закінченню п'ятого складають залік, а із завершенням вивчення всього курсу – іспит.

Модуль 1. Загальні питання фізичної географії України

Лабораторна робота № 1 Географічне положення України

Мета: висвітлити зміст категорії „географічне положення”, схарактеризувати математико-географічне, фізико-географічне, геополітичне та еколого-географічне положення України, здійснити оцінку фізико-географічного, геополітичного та еколого-географічного положення України.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Підготувати доповіді на теми: „Географічне положення – складна наукова категорія”, „Крайні точки України”, „Географічний центр України: історія визначення”, „Центр Європи – в Україні?”, „Фізико-географічне положення України та його оцінка”, „Еколого-географічне положення України та його оцінка”.

2. Дати визначення понять:

„країна” _____

„географічні координати” _____

„державний кордон” _____

„морський кордон” _____

3. Скласти таблицю „Фізична географія України, предмет та методи дослідження”

Фізична географія України	це –
об'єкт вивчення	
предмет вивчення	

<i>методи дослідження</i>	
---------------------------	--

Загальні відомості про Україну:

<i>площа території (тис. км²), місце у Європі</i>	
<i>кількість населення (млн. ч.), місце у Європі</i>	
<i>адміністративно-територіальний устрій</i>	

4. Скласти таблицю „*Географічне положення України*”

<i>Складники ГП</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Оцінка</i>
<i>математико-географічне</i>		
<i>фізико-географічне</i>		
<i>геополітичне</i>		
<i>еколого-географічне</i>		

Завдання для аудиторної роботи

1. Дати визначення категорії „*географічне положення*” _____

У чому відмінність між географічним положенням та локалізацією об'єкта?

2. Назвати складники (компоненти) географічного положення та зазначити, які складники мають природне, а які – суспільне наповнення?

- _____
- _____
- _____
- _____

3. Дати визначення понять:

„*математико-географічне положення*” _____

„*географічний центр*” _____

(місцезнаходження, координати) _____

„*географічна середина*” _____

(місцезнаходження, координати) _____

Перевір себе!

Географічна середина розташована в точці перетину середнього меридіану та середньої паралелі.

$\varphi_{ц} = \varphi_{пн} + \varphi_{пд} / 2$, де

$\varphi_{ц}$ - географічна широта центру України;

$\varphi_{пн}$ – широта крайньої північної точки України;

$\varphi_{пд}$ - широта крайньої південної точки України.

$\lambda_{ц} = \lambda_{сх} + \lambda_{зх} / 2$, де

$\lambda_{ц}$ – географічна довгота центру України;

$\lambda_{сх}$ – довгота крайньої східної точки України;

$\lambda_{зх}$ – довгота крайньої західної точки України.

Координати географічного центру України

$\varphi_{ц} =$ _____ пн. ш.; $\lambda_{ц} =$ _____ сх. д.

4. Користуючись фізичною картою України, визначити координати крайніх точок. Занести отримані результати до таблиці.

<i>Крайні точки України та відповідні об'єкти</i>	<i>географічна широта</i>	<i>географічна довгота</i>
північна -		
південна -		
західна -		
східна -		

5. Користуючись картами атласу, скласти характеристику фізико-географічного положення України:

в якій частині світу знаходиться, на якому материкау _____

положення відносно екватора, нульового меридіану _____

площа території _____

з якими країнами межує _____

якими морями та затоками омивається _____

конфігурація території (протяжність території із заходу на схід, півночі на південь) _____

6. Схарактеризувати геополітичне положення України, назвати критерії його визначення. Оцінити ГПП України _____

7. На контурну карту нанести кордони України із країнами-сусідами, підписати їх назви (рис. 1). З якою країною Україна має найбільший кордон?

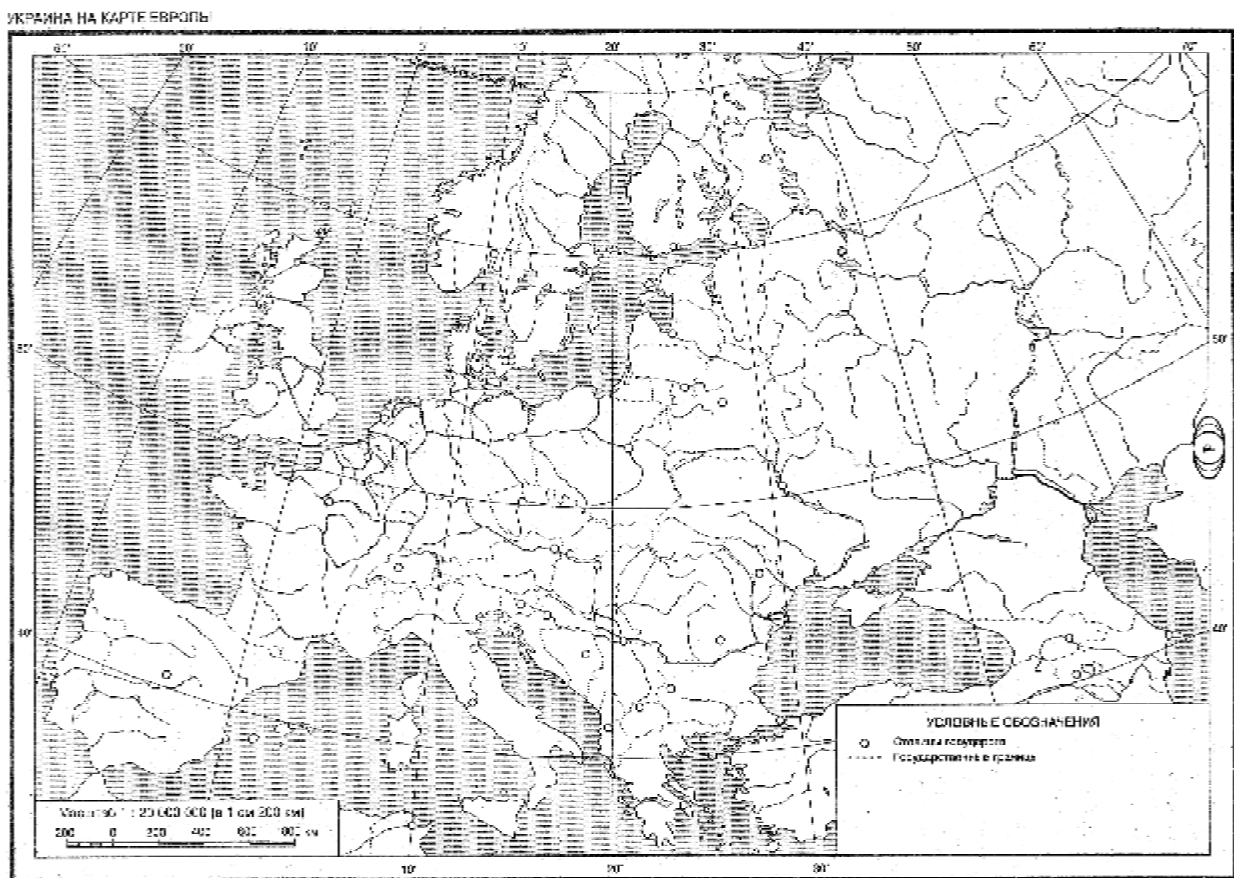
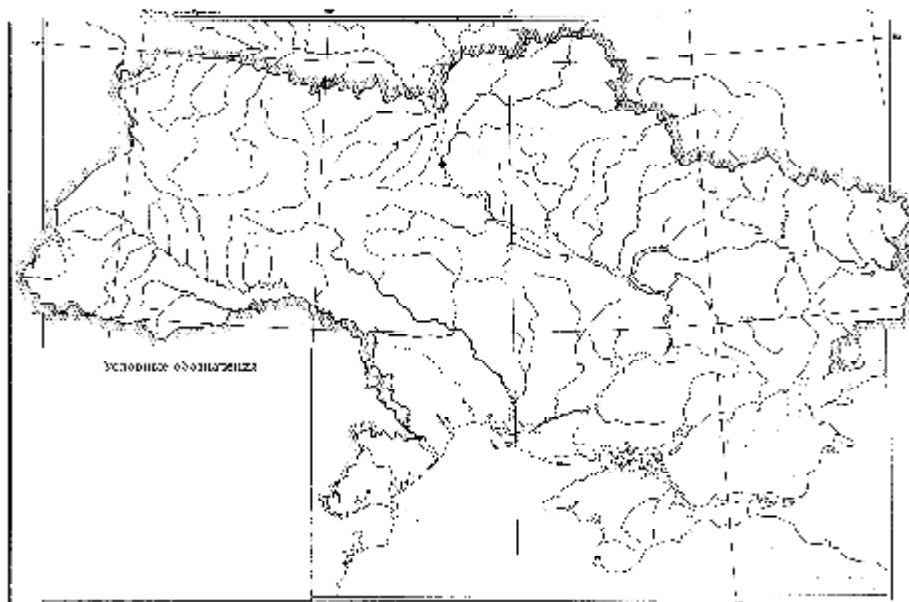

Рис. 1. Україна на карті Європи

8. На контурну карту нанести кордони з іншими країнами, крайні точки (координати), географічний центр, протяжність території із заходу на схід, з півночі на південь

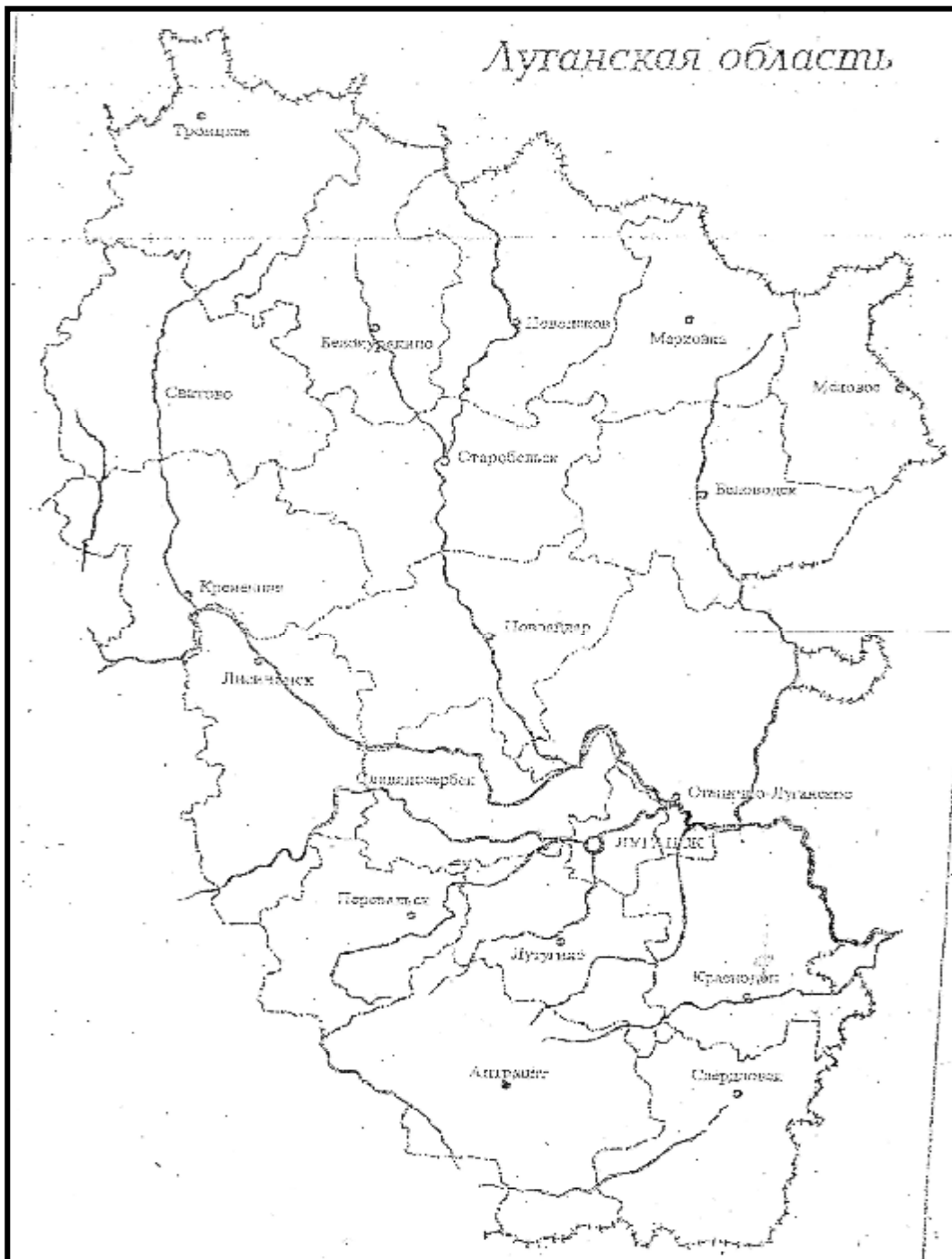

9. Схарактеризувати еколого-географічне положення України, назвати критерії його визначення. Оцінити ЕкоГП України _____

10. Схарактеризувати географічне положення Луганської області _____

11. Чи існували природні передумови виділення Луганської області як адміністративно-територіальної одиниці? _____

12. На контурну карту Луганської області нанести Державний кордон України, області, з якими Луганщина межує й межі областей, крайні точки, протяжність території із заходу на схід, із півночі на південь (км)

Творчі завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповіді на запитання:

1. Проблеми, пов'язані з проведенням Державного кордону України (його делімітацією та демаркацією) _____

2. Погляди фахівців щодо точності встановлення крайніх точок і географічного центру України та Європи _____

Література: І. 2, 4; ІІ. 4

**Лабораторна робота № 2
Фізико-географічні дослідження території України**

Мета: сформулювати уявлення про основні етапи фізико-географічних досліджень в Україні, наукову та громадську діяльність найвидатніших українських географів.
Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Підготувати доповіді на теми: „Основні етапи розвитку фізико-географічних досліджень”, „Степан Рудницький – основоположник української національної наукової географії”, „Василь Докучаєв – видатний дослідник українського

чорнозему”, „ Володимир Вернадський – вчений-енциклопедист і організатор української науки”, „Павло Тутковський – визначна постать географічного українознавства”, „Володимир Кубійович – видатний український географ”, „Каленик Геренчук – визначний український фізико-географ”, „Олександр Маринич – визначний український учений і організатор науки”, „Фізико-географічні дослідження Донбасу”.

2. Скласти таблицю „Основні етапи розвитку фізико-географічних досліджень в Україні”

Дослідник, час	Основні праці, значення подорожей
<i>Географічні дослідження території України у стародавні часи</i>	
<i>Геродот</i>	
<i>Гіппократ</i>	
<i>Страбон</i>	
<i>Клавдій Птолемей</i>	
<i>Ібн Баттута</i>	
<i>Розвиток географічних досліджень України у XVII – XVIII ст.</i>	
<i>Г.А. де Боплан</i>	
<i>Вивчення природних умов та природних ресурсів України XVIII – XX вв.</i>	

Завдання для аудиторної роботи

1. Відомості стародавніх учених і мандрівників про Україну _____

2. Значення подорожі та праці Г. Л. де Боплана для розвитку географічних знань про Україну _____

3. Розвиток географічних досліджень України у XVIII ст. _____

4. Значення діяльності Південно-Західного відділу Імператорського Руського Географічного товариства в розвитку та поширенні географічних знань про Україну _____

5. Географічні ідеї С. Л. Рудницького _____

6. В. В. Докучаєв як дослідник природи України _____

7. Географічне значення праць В. І. Вернадського _____

8. Наукове та просвітницьке значення фізико-географічних досліджень П. А. Тутковського _____

9. Роль праць В. М. Кубійовича в поширенні фізико-географічних знань _____

10. Внесок К.І. Геренчука у фізичну географію _____

11. О. М. Маринич – фізико-географ, методист, організатор науки _____

12. Вивчення природи Донбасу українськими географами _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповіді на запитання:

1. Сучасні географічні експедиції та участь у них українських вчених _____

2. Значення сучасних електронних носіїв для розвитку географії в Україні

3. Що Вам відомо про походження назви „Україна”? _____

Література: I. 1, 2, 4; II. 2, 4, 6; III. 1, 2; IV. 1.

Модуль 2. Загальна характеристика природних умов і ресурсів України

Лабораторна робота № 3 Геологічна будова території України

Мета: сформувати уявлення про тектонічну будову території України, вік, характер і головні закономірності розташування тектонічних структур та літологічний склад відкладів, що їх утворюють.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення поняттям:

„тектонічна структура” _____

„платформа” _____

„геосинкліналь” _____

„щит” _____

„плита” _____

„антекліза” _____

„синекліза” _____

„антикліналь” _____

„синкліналь” _____

„монокліналь” _____

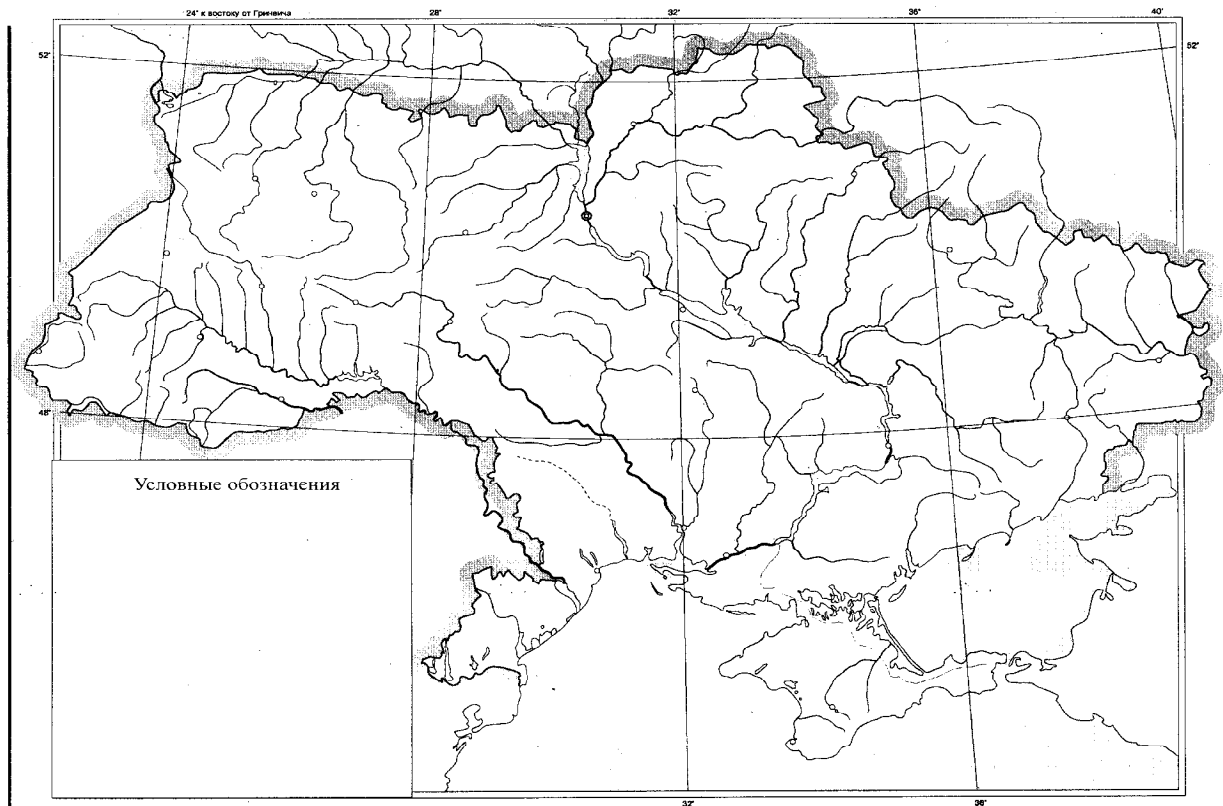
„антиклінорій” _____

„синклінорій” _____

„западина (тектонічна)” _____

„прогин (крайовий)” _____

2. На контурну карту нанести кольором основні тектонічні структури України.

Завдання для аудиторної роботи

1. Заповнити таблицю „Взаємозв'язок тектонічних структур з основними формами рельєфу”

<i>Тектонічна структура</i>	<i>Вік відкладів</i>	<i>Географічне положення у межах України</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Відповідні форми рельєфу</i>
I. Східно-Європейська платформа				
<i>1. Український щит</i>				

2. Волино-Подільська плита				
3. Дніпровсько-Донецька западина				
4. Донецька складчаста споруда				
5. Причорноморська западина				
II. Західно-Європейська платформа				
III. Скіфська плита				
IV Середземноморський (альпійський) геосинклінальний пояс				
1. Карпатська складчаста область				
2. Кримська складчаста область				

2. Які основні одиниці тектонічної будови вирізняються на території України? Який їх вік? _____

3. Чи відчуваються неотектонічні рухи на території України? Який характер вони мають на окремих її ділянках? _____

Контрольні завдання та запитання

1. Які тектонічні структури виділяються в межах Луганської області? Який їхній вік та характер? _____

2. Які гірські породи складають тектонічні структури, приурочені до території Луганщини? _____

Література: I. 2, 3, 4, 5; II. 4; III. 1; IV. 2, 3.

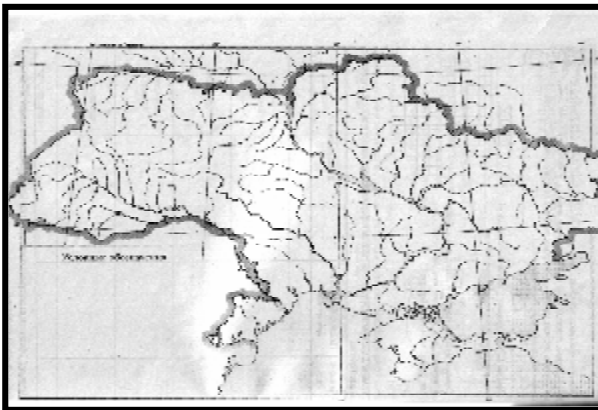
Лабораторна робота № 4 Палеогеографічні умови на території України

Мета: сформувати уявлення про палеогеографічні обстановки в межах сучасної території України, виявити закономірності в їх послідовних змінах, з'ясувати закономірності в послідовних змінах обстановок, з'ясувати роль особливостей палеогеографічного розвитку території у формуванні сучасних природних умов та ресурсів України.

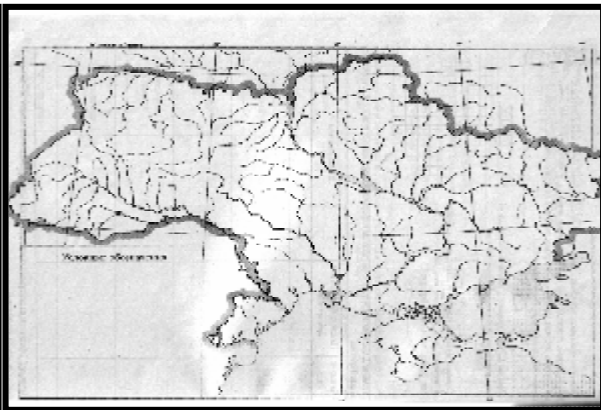
Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

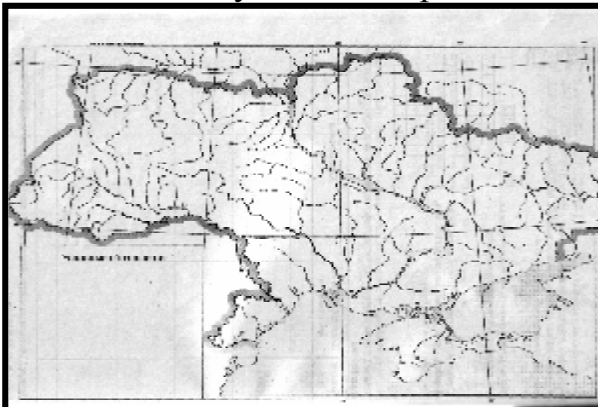
1. Користуючись відповідними картосхемами „Комплексного атласу України”, скласти схеми палеогеографічних обстановок у різні геологічні періоди.

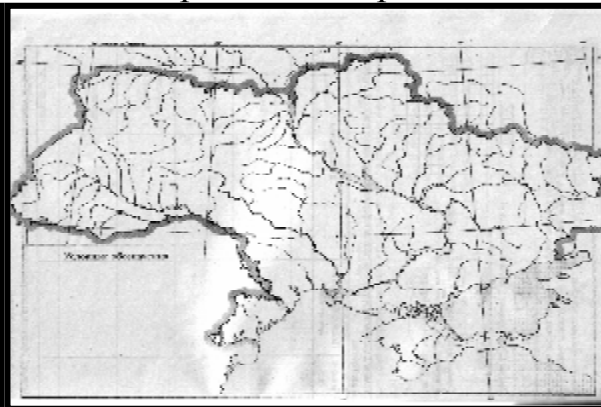
кам'яновугільний період

крейдовий період

палеогеновий період

неогеновий період

Умовні позначення:

2. Зробити висновки щодо співвідношення суходолу та моря в різні часи _____

Завдання для аудиторної роботи

1. На підставі матеріалів підручника, конспектів лекцій та користуючись „Комплексним атласом України”, заповнити таблицю „*Зміни палеогеографічних обстановок у різні геологічні епохи*”

Ера, тривалість (млн. р.), індекс	Період	Епоха горотворення	Зміна природних умов на території України
Кайнозойська	Четвертинний (антропоген)		
	Неогеновий (неоген)		

	Палеогеновий (палеоген)		
<i>Мезозойська (мезозой)</i>	Крейдовий (крейда)		
	Юрський (юра)		
	Триасовий (тріас)		
<i>Палеозойська (палеозой)</i>	Пермський		
	Кам'яновугільний (карбон)		
	Девонський (девон)		

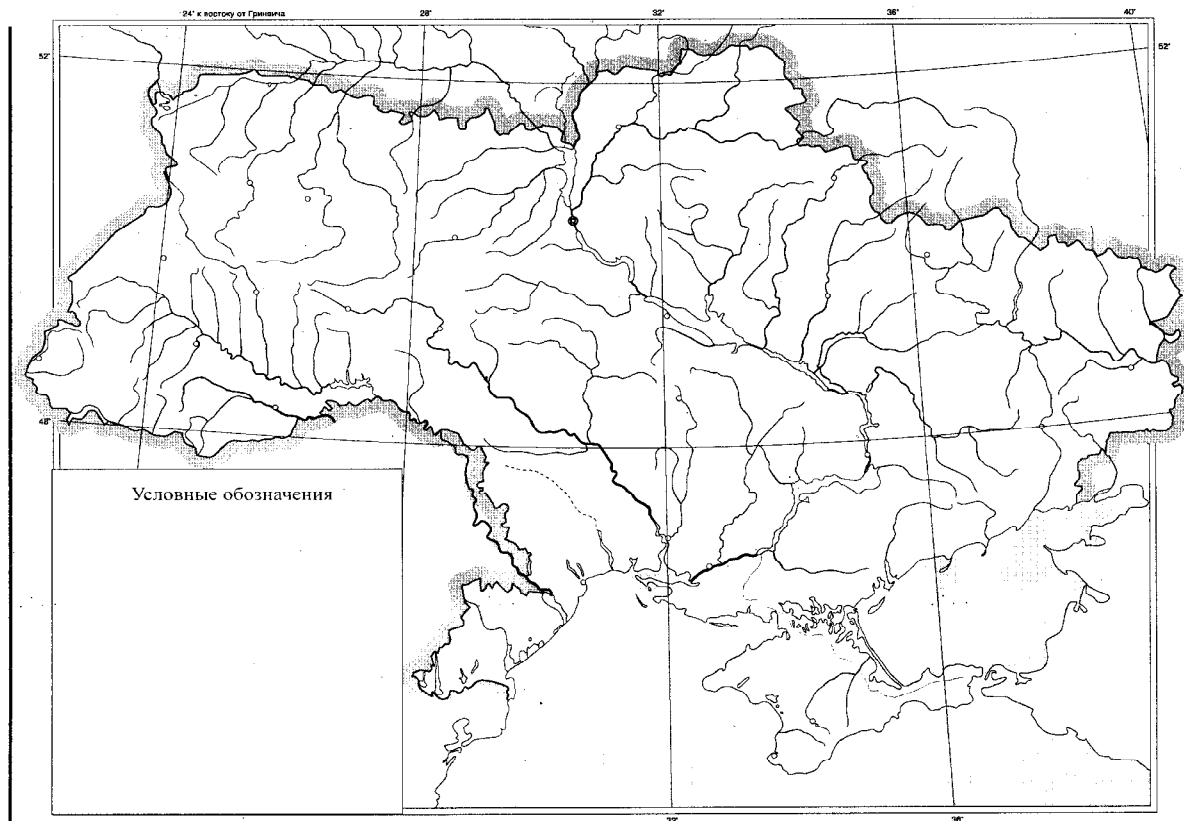
	Силурійський (силур)		
	Ордовіцький (ордовік)		
	Кембрійський (кембрій)		
<i>Протерозойська (протерозой)</i>	Пізній, ранній протерозой		
<i>Архейська (архей)</i>	Пізній, ранній архей		

2. Користуючись картосхемами, таблицею, зробити висновки щодо закономірностей змін палеогеографічних обстановок у межах України _____

3. Користуючись „Комплексним атласом України”, зробити висновки щодо відображення історії палеогеографічного розвитку території України в її сучасних природних умовах та поширенні природних ресурсів _____

4. Де пролягали межі плейстоценових зледенінь і яких саме на території України? _____

5. Користуючись відповідними картосхемами „Комплексного атласу України”, на контурну карту нанести межі окського й дніпровського зледенінь і умовними позначеннями відобразити поширення льодовикових відкладів

Контрольні завдання та запитання

1. Де на території України найдавніше й найпізніше встановився сухопутний режим? _____

2. Коли море остаточно відступило з території України? _____

3. Родищища яких корисних копалин пов'язані з наявністю в минулому на відповідних територіях морського режиму? _____

4. Які палеогеографічні обстановки в різні геологічні періоди існували в межах сучасної території Луганської області? _____

Література: I. 2, 4; II. 4; III. 1; IV. 2, 3.

Лабораторна робота № 5 **Корисні копалини України**

Мета: сформувані уявлення про головні закономірності поширення родовищ корисних копалин на території України, їх приуроченість до тектонічних структур та певних типів відкладів.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення понять:

„**мінерально-сировинні ресурси**” _____

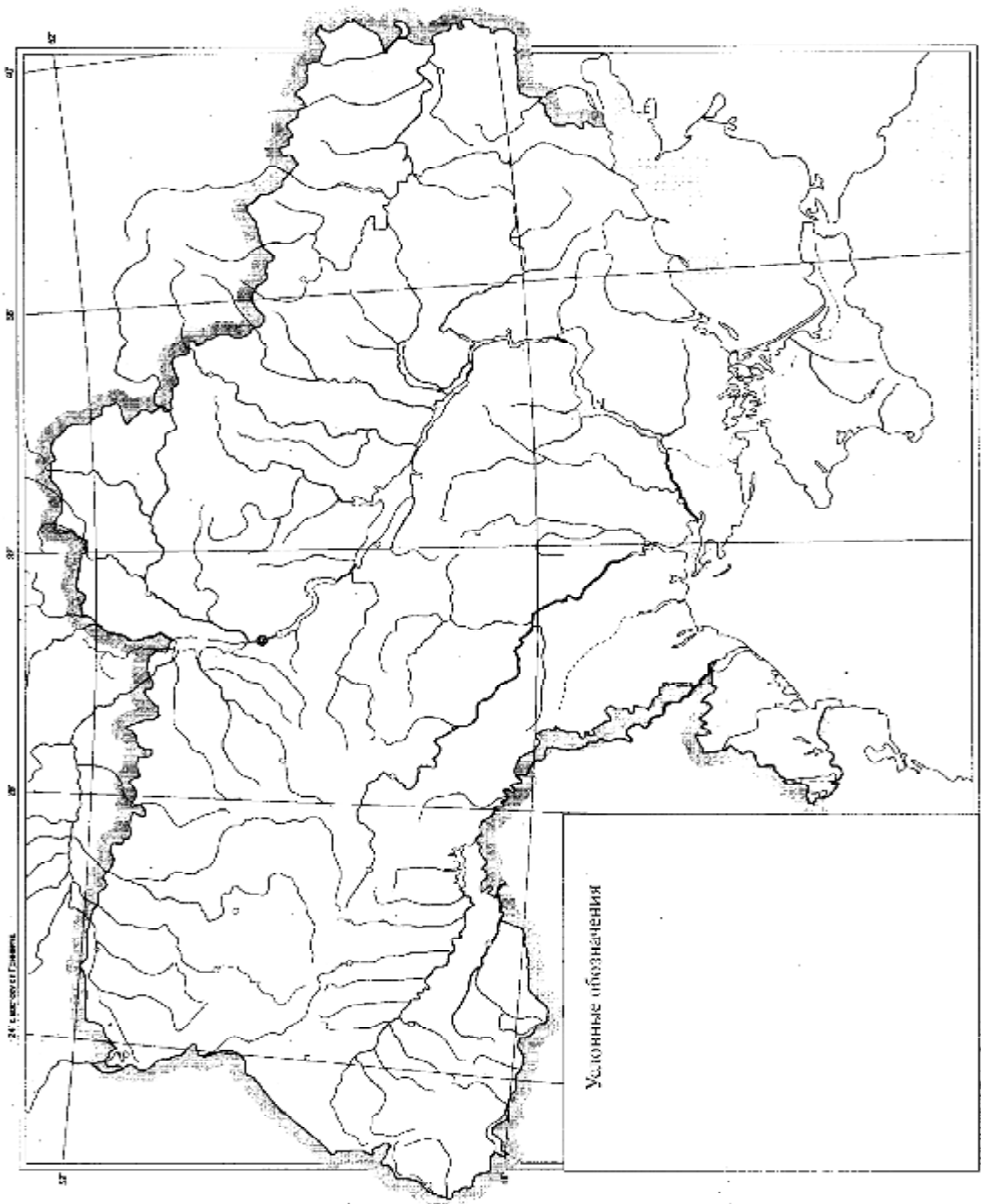
„**корисні копалини**” _____

„**паливні корисні копалини**” _____

„**рудні корисні копалини**” _____

„нерудні корисні копалини”

2. На контурну карту України нанести кольором основні тектонічні структури та умовними позначеннями найбільші родовища корисних копалин

Завдання для аудиторної роботи

1. На підставі матеріалів підручника, картосхем „Комплексного атласу України” скласти таблицю „Зв'язок родовищ корисних копалин України з геологічною будовою території”

<i>Тектонічна структура</i>	<i>Відповідні форми рельєфу</i>	<i>Найпоширеніші корисні копалини</i>
I. Східно-Європейська платформа: <i>1. Український щит</i>		
<i>2. Волино-Подільська плита</i>		
<i>3. Галицько-Волинська западина</i>		
<i>4. Дніпровсько-Донецька западина</i>		
<i>5. Донецька складчаста область</i>		
<i>6. Причорноморська впадина</i>		
II. Західно-Європейська платформа		

Мінерально-сировинні ресурси	Види	Корисні копалини	Географія розміщення	
			Основні родовища	Області України
Паливні		кам'яне вугілля		
		буре вугілля		
		природний газ		
		нафта		
		торф		
		горючі сланці		
Рудні		залізні		
		марганцеві		
		нікелеві		
		титанові		
		алюмінієві		
		ртутні		

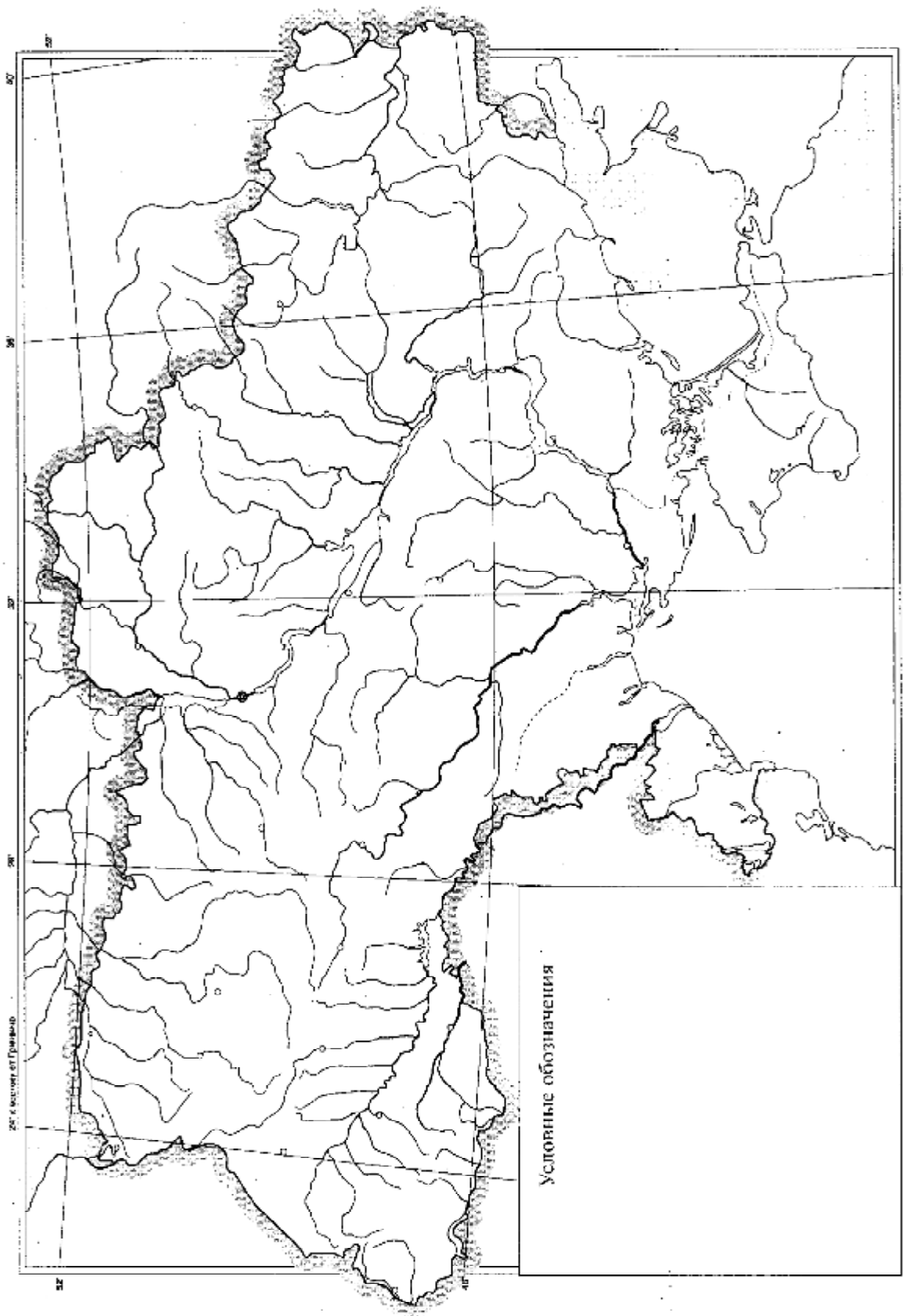
		ЗОЛОТО		
<i>Нерудні</i>		сірка		
		кам'яна сіль		
		калійна сіль		
		граніт		
		мармур		
		пісок кварцовий		
		вогнетривка глина		
		вапняк		
		талько- магнезит		
		мармуровий онікс		
		топаз, берил, кварц		
		мінеральні води		

		термальні води		
		лікувальні грязі		

4. Дати характеристику основним вугільним, нафтогазоносним та марганцеворудним басейнам України

<i>Назва</i>	<i>Характеристика</i>
<i>Донецький басейн</i>	
<i>Львівсько-Волинський басейн</i>	
<i>Придніпровський марганцеворудний басейн</i>	
<i>Дніпровсько-Донецька нафтогазоносна область</i>	
<i>Карпатська нафтогазоносна область</i>	
<i>Причорноморсько-Кримська нафтогазоносна область</i>	

5. На контурну карту України нанести основні кам'яновугільні, марганцеворудні басейни, нафтогазоносні області та позначити основні родовища

Контрольні завдання та запитання

1. Які корисні копалини поширені в Україні? До яких типів вони належать?

2. У чому полягають закономірності в поширенні корисних копалин у межах України? До яких тектонічних структур вони приурочені? _____

3. Які корисні копалини наявні в Луганській області? Чим зумовлені відмінності в поширенні типів корисних копалин на лівобережній півночі та правобережному півдні Луганщини? _____

Література: I. 2, 3, 4; II. 4; III. 1; IV. 2, 3.

Лабораторна робота № 6 Рельєф території України

Мета: сформувати уявлення про головні закономірності розташування морфоструктур на території України та їх приуроченість до тектонічних структур.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення понять:

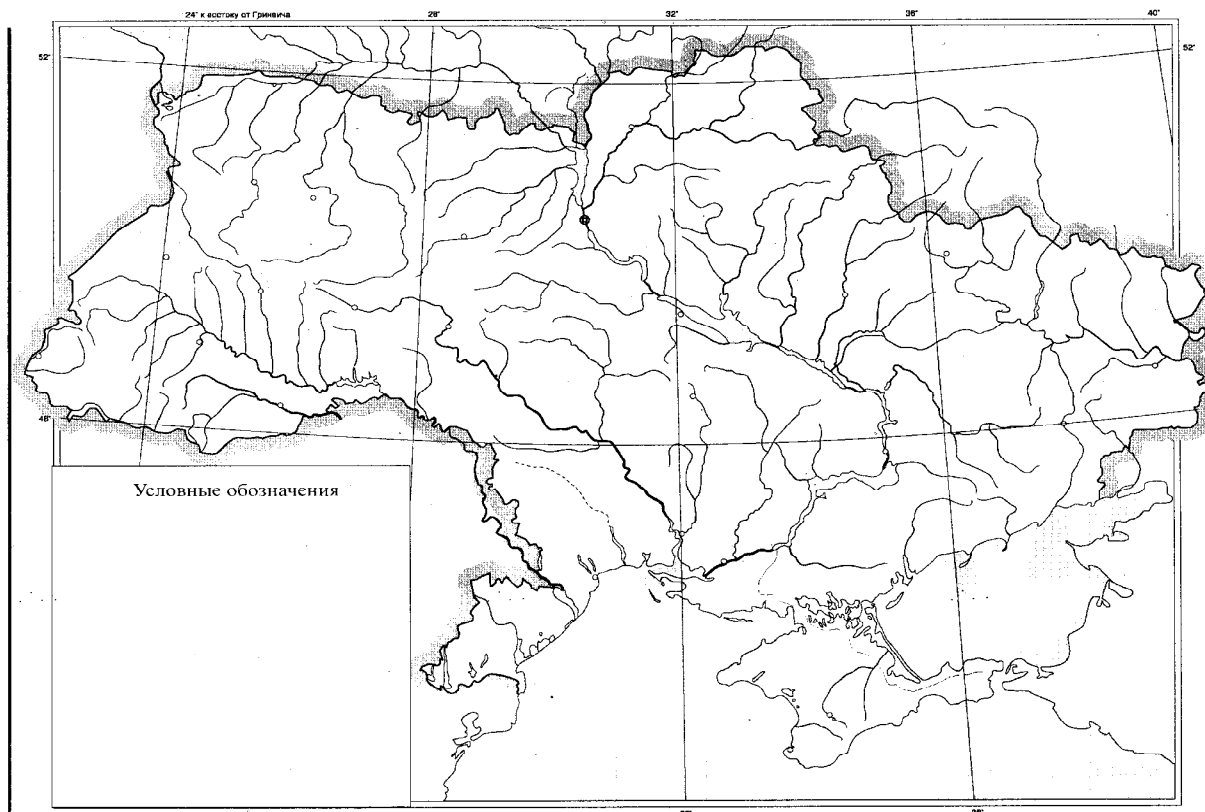
„рельєф” _____

„рівнини” _____

„гори” _____

„антропогенні форми рельєфу” _____

2. На контурну карту України кольором нанести основні тектонічні структури та штриховкою відповідні їм морфоструктури.

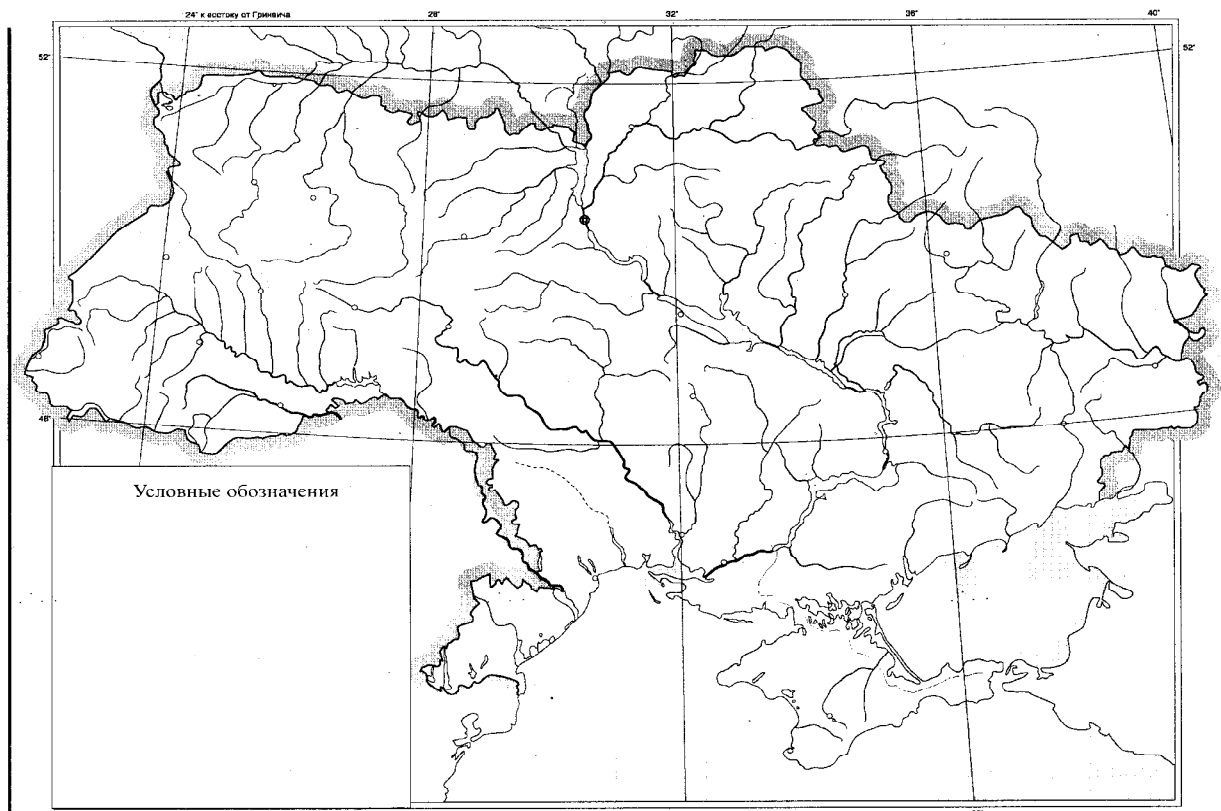

3. Зробити висновок щодо співвідношення між тектонічними структурами та морфоструктурами в межах України _____

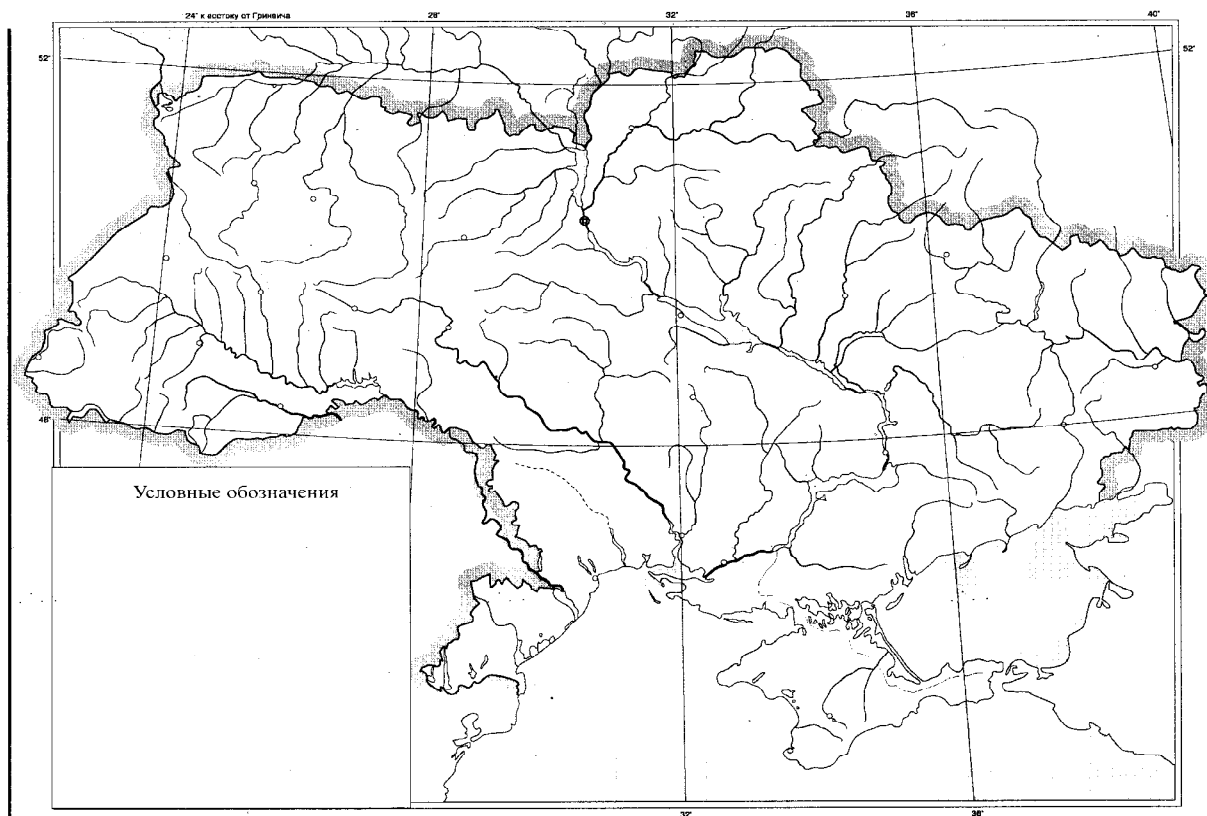
Кримська складчаста система					
Західно-Європейська платформа					
Карпатська складчаста система					
Схили Воронезького кристалічного масиву					
Ковельський виступ					

2. На схемі відобразити:

- основні тектонічні структури території України (відобразити межі та підписати)

- відповідні типи морфоструктури та максимальні висоти

3. На підставі тектонічної та фізичної карт України зробити висновки про те, які морфоструктури характеризуються прямим, а які оберненим (інверсійним) типом.

Контрольні завдання та запитання

1. Які найбільші морфоструктури розташовані на території України? _____

2. Які головні закономірності в розташуванні морфоструктур на території України? _____

3. До якого типу гір належать Українські Карпати та Кримські гори? _____

4. Який вік мають морфоструктури складчастих областей України? _____

5. У межах яких морфоструктур розташована Луганська область? _____

6. До якого типу морфоструктури належить Донецький кряж? _____

7. Яким чином рельєф України впливає на господарську діяльність у окремих її регіонах? _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, скласти кросворд на тему: „Рельєф території України”

Література: I. 2, 3, 4, 5; II. 1, 3, 4, 5; III. 1; IV. 2, 3.

Лабораторна робота № 7 Клімат України

Мета: сформувати уяву про перебіг кліматоутворюючих чинників, закономірності розподілу основних кліматичних елементів у межах нашої держави, проаналізувати найпоширеніші схеми кліматичного районування України.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення понять:

„*клімат*” _____

„*погода*” _____

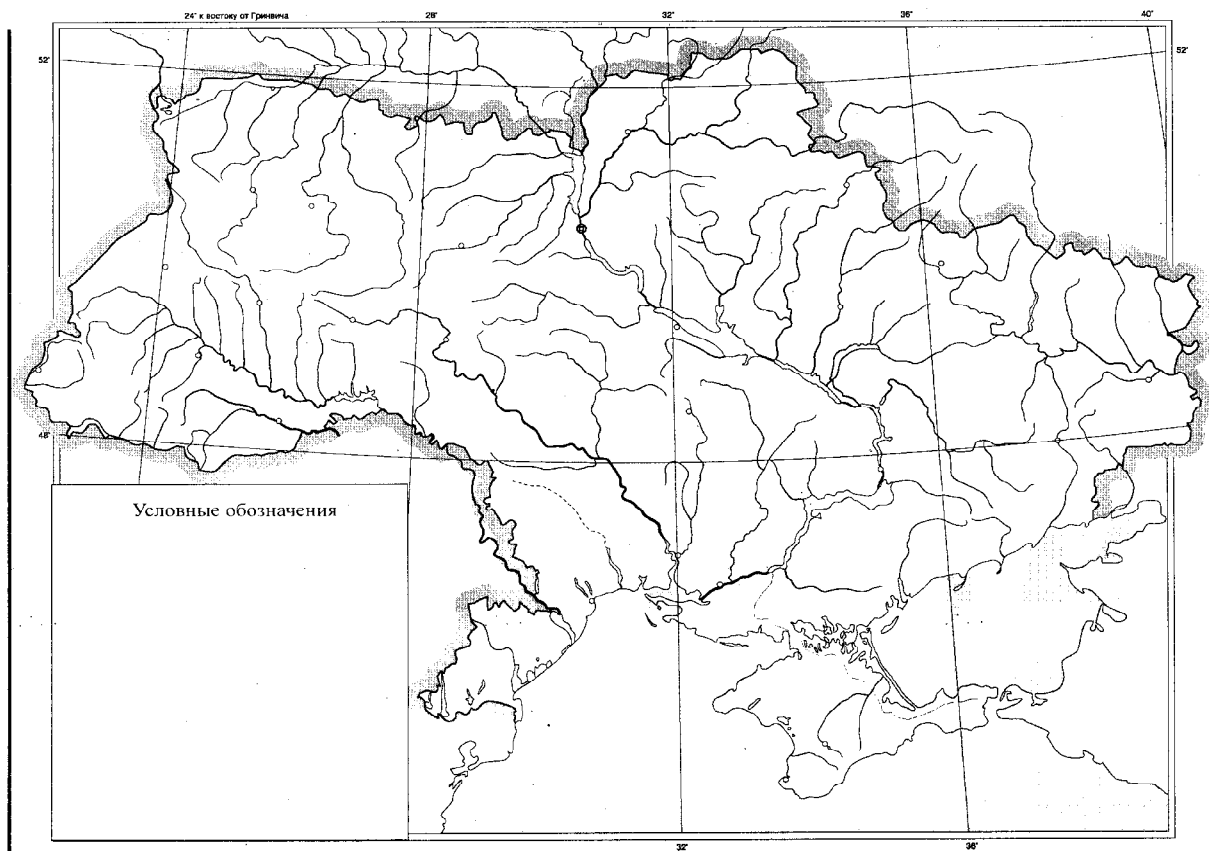
„*повітряні маси*” _____

„*кліматичні ресурси*” _____

„циклон” _____

„антициклон” _____

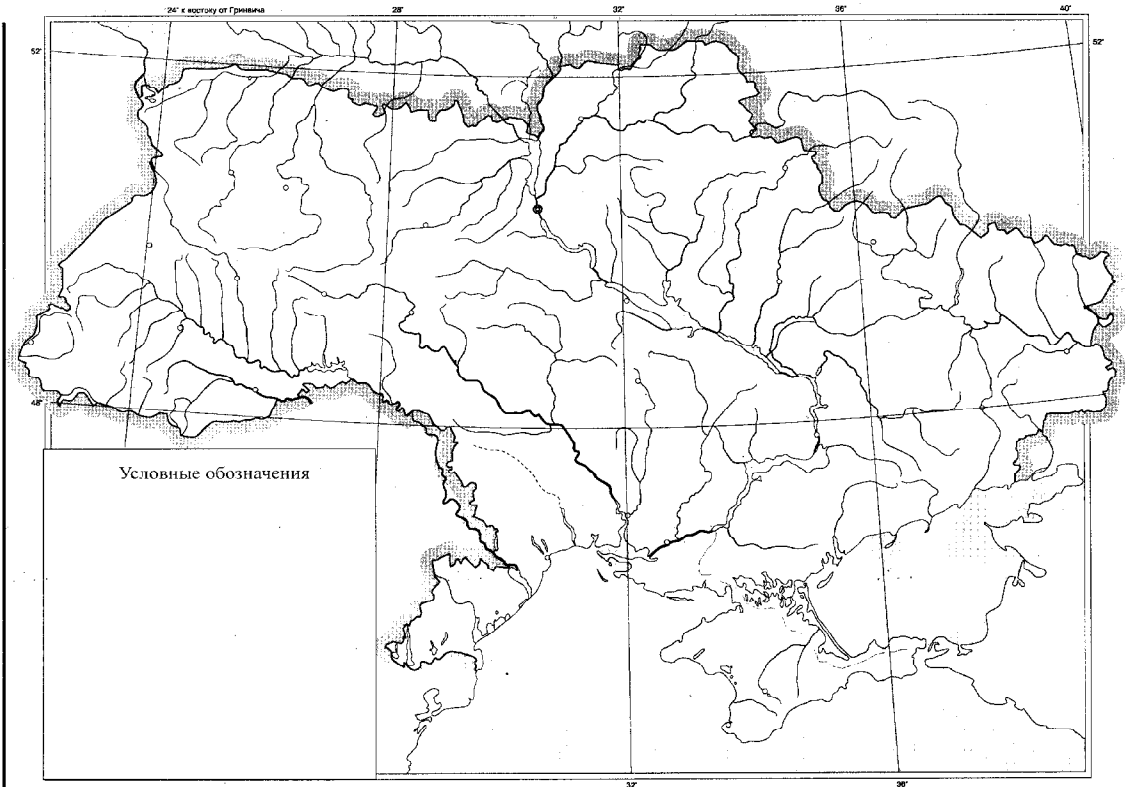
2. Використовуючи картосхеми „Комплексного атласу України”, на контурній карті зобразити схему циркуляції атмосфери над територією України. Різними кольорами показати напрями руху різних повітряних мас, надписати їх типи

3. Користуючись кліматичною картою України, проаналізувати особливості простягання січневих і липневих ізотерм. Виявити закономірності в розподілі температур упродовж року. Зробити висновки _____

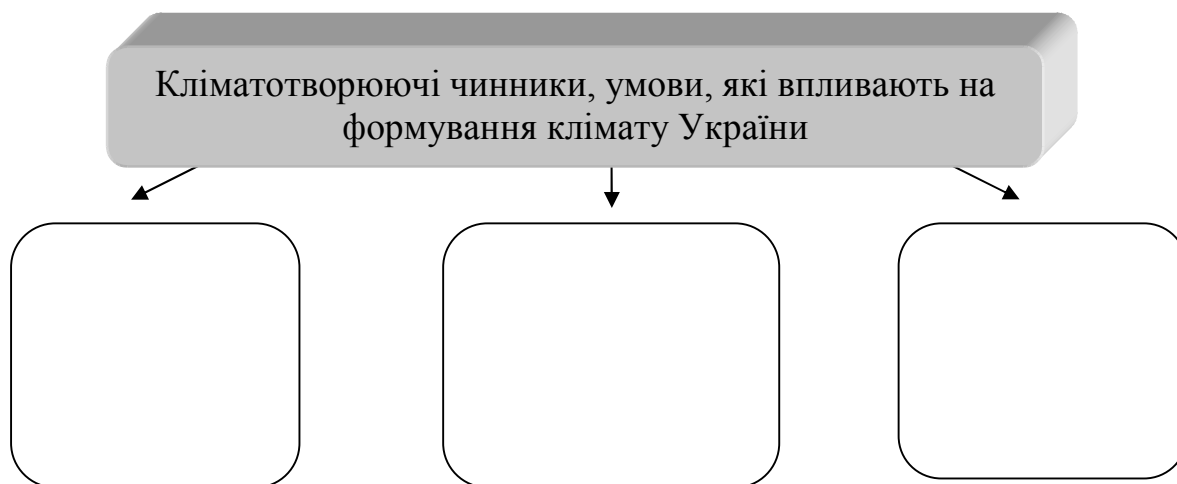
4. Користуючись кліматичною картою України, проаналізувати особливості простягання ізогіет. Встановити залежність розподілу опадів від різних чинників _____

5. На контурній карті зобразити схему кліматичного районування України за Б. П. Алісовим

Завдання для аудиторної роботи

1. Заповнити схему „Кліматотворюючі чинники”

2. Користуючись нарисованою схемою кліматичного районування України, скласти таблицю показників кліматичних елементів за кожним поясом та областю (сектором):

<i>Кліматичний пояс (область)</i>	<i>інтенсивність сонячної радіації, ккхд/см²·хв</i>	<i>середня t січня, °C</i>	<i>середня t липня, °C</i>	<i>Суми активних температур, °C</i>	<i>Середньорічні суми опадів</i>	<i>Переважаючий напрямок вітру</i>

3. Зробити аналіз складеної таблиці. Виявити закономірності в розподілі показників кліматичних елементів на території України _____

4. Зробити висновки щодо господарського значення кліматичних умов різних регіонів України _____

5. Заповнити таблицю „Сезонні особливості клімату України”. Відобразити середню температуру, тривалість періоду, характер погоди.

<i>Зима</i>	<i>Весна</i>	<i>Літо</i>	<i>Осінь</i>

Контрольні завдання та запитання

1. У яких кліматичних поясах розташована територія держави? _____

2. На які кліматичні області (сектори) поділяється помірний пояс у межах України? _____

3. Які основні закономірності циркуляції атмосфери над українською територією? _____

-
-
-
-

Література: I. 2, 3, 4, 5; III. 1; IV. 2, 3.

Лабораторна робота № 8 Внутрішні води України

Мета: сформувати уяву про закономірності геопросторового поширення гідромережі України, особливості гідрології та морфології річок, озер та водосховищ на території нашої держави.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення поняттям:

„водні ресурси” _____

„річка” _____

„річкова долина ” _____

„падіння річки” _____

„похил річки” _____

„водний режим ”

„алювій”

„озеро”

„болото”

„водосховище”

2. Скласти таблицю „Найбільші річки України”

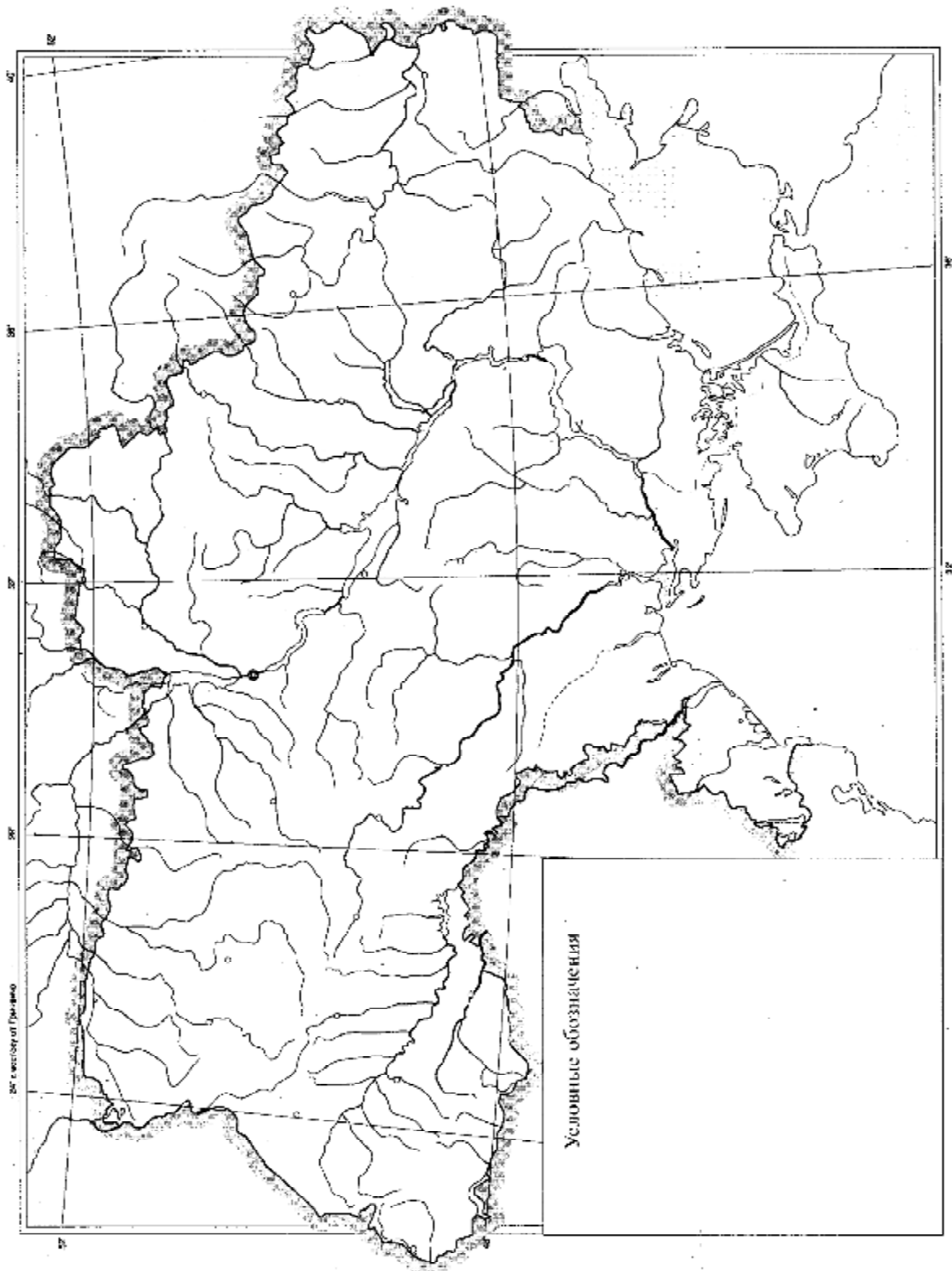
Назва річки	Довжина річки, км		Площа басейну, км ²	Куди впадає	Основні притоки	
	загальна	в межах України			ліві	праві
Дніпро						
Дністер						
Південний Буг						
Сіверський Донець						
Горинь						
Десна						
Інгулець						
Псел						
Случ						
Стир						
Західний Буг						

Оріль						
Тетерів						
Сула						
Інгул						
Рось						
Вовча						
Самара						
Ворскла						
Прут						
Прип'ять						
Серет						
Збруч						
Стрий						
Сейм						
Айдар						
Тиса						
Оскіл						
Дунай						

2. На контурну карту України нанести найбільші річки та провести лінії вододілів між басейнами.

3. Користуючись картою й заповненою таблицею „Найбільші річки України”, визначити, які частини території нашої держави мають найбільш розгалужену, а які – найменш розгалужену річкову мережу _____

4. Користуючись підручником, конспектами лекцій та картосхемами „Комплексного атласу України”, встановити, який тип живлення (за класифікацією М. Львовича) притаманний річкам України в різних кліматичних областях (секторах) та природних зонах. Назвати басейни річок, яким притаманний той чи інший тип живлення _____

Завдання для аудиторної роботи

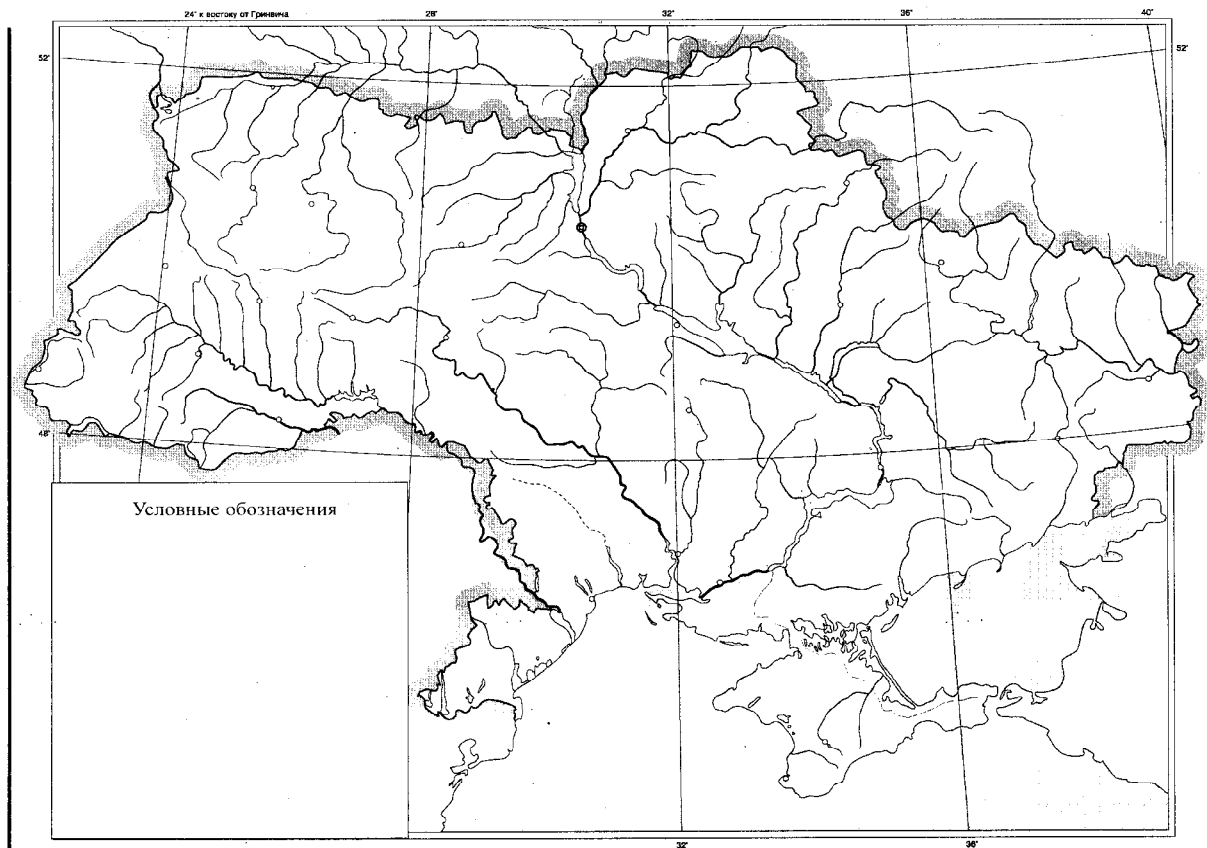
1. Скласти таблицю „**Найбільші озера України**”

<i>Назва озера</i>	<i>Площа озера, км</i>	<i>Місце-розташування</i>	<i>Довжина озера, км</i>	<i>Максимальна ширина, км</i>	<i>Максимальна глибина, км</i>

4. Скласти таблицю „**Найбільші водосховища України**”

<i>Назва водосховища</i>	<i>Роки створення</i>	<i>На якій річці</i>	<i>Площа, км²</i>	<i>Об'єм, км³</i>	<i>Довжина, км</i>	<i>Максимальна ширина, км</i>	<i>Максимальна глибина, м</i>	<i>Міжводдя, частка від загальної S</i>
Київське								
Канівське								
Кременчуцьке								
Дніпродзержинське								
Дніпровське								
Каховське								
Дністровське								
Червонооскільське								
Ладижинське								
Печенізьке								

5. На контурну карту України нанести найбільші озера, водосховища та канали.

Контрольні завдання та запитання

1. Навести *класифікацію українських річок*

2. Доповнити схему: „Вплив клімату та рельєфу на характер річки”

	Режим стоку		Напрямок течії		Швидкість течії

3. Скласти схему „Класифікація озер” та навести приклади озер України

За походженням		За солоністю

4. Особливості водних ресурсів України:

-
-
-
-
-
-
-
-
-

-

-

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповіді на запитання:

1. Які позитивні та негативні наслідки осушення боліт Полісся Вам відомі?

2. Охарактеризувати негативні та позитивні наслідки створення водосховищ на річках України

3. Зробити презентацію „Українські річки, водосховища, озера, болота”, використовуючи не більше 10 слайдів, які б найбільш яскраво характеризували водний об’єкт.

Література: I. 2, 3, 4, 5; III. 1; IV. 2, 3.

Лабораторна робота № 9 Ґрунти України

Мета: сформувати уявлення про особливості географії ґрунтів України, показати на прикладі території нашої держави роль ґрунту як „дзеркала ландшафту”.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення понять:

„ґрунт” _____

„гумус” _____

„родючість ґрунту” _____

„земельні ресурси” _____

„широтна зональність” _____

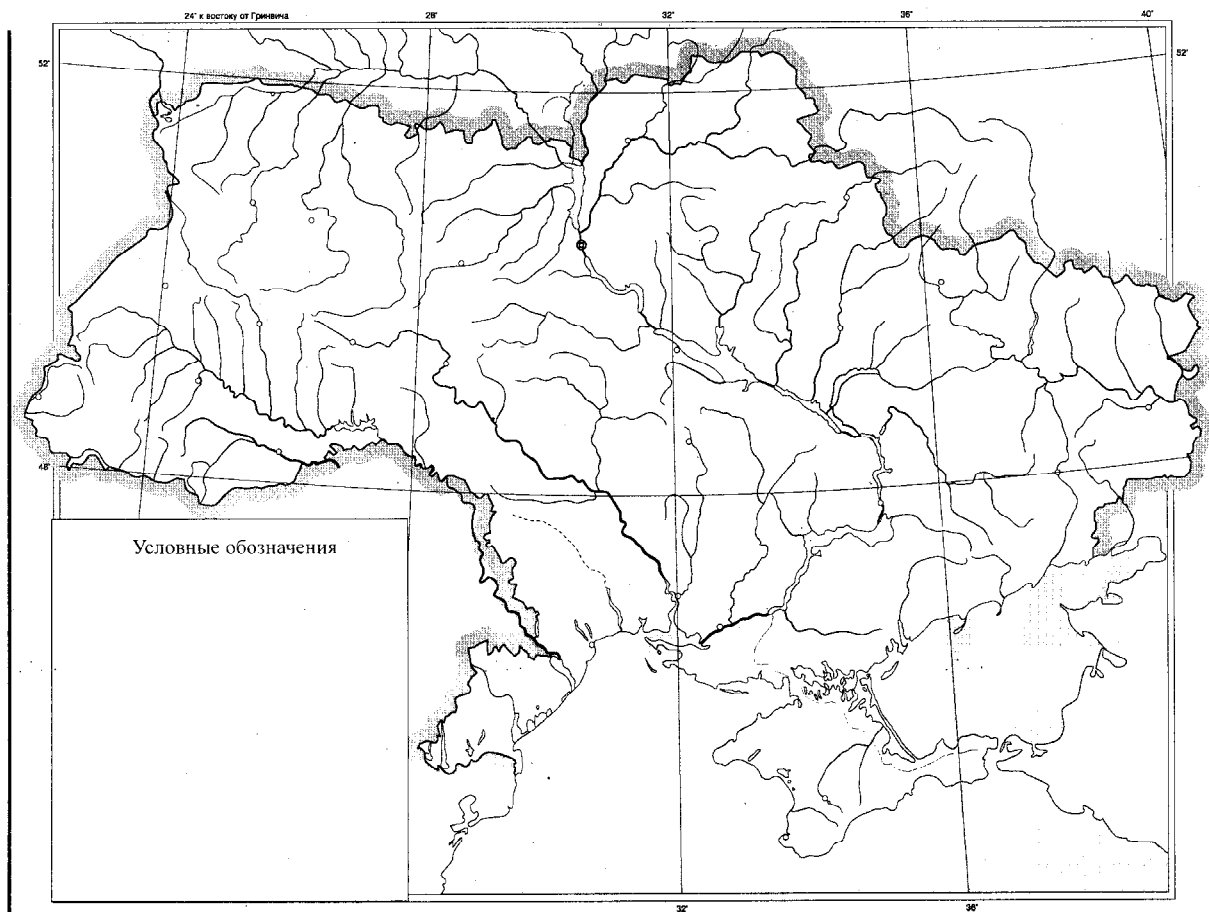
„висотна поясність” _____

2. Заповнити таблицю „Фактори ґрунтоутворення”

Фактор	Результат впливу фактора
Материнські гірські породи	

<i>Життєдіяльність організмів</i>	
<i>Клімат</i>	
<i>Рельєф</i>	
<i>Грунтові води</i>	
<i>Вік ґрунту</i>	
<i>Діяльність людини</i>	

3. На контурну карту нанести кольором основні типи та підтипи ґрунтів України.

4. Зробити аналіз складеної картосхеми:

а) які типи й підтипи ґрунтів є найпоширенішими в Україні? _____

б) чому деякі типи ґрунтів, зокрема, чорноземи, поділяються на підтипи? _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „Характеристика ґрунтів України”

Тип ґрунтів	Підтип ґрунтів	Кліматичні особливості	Природна зона, рослинність	Гумус		Материнська порода	Заходи з меліорації
				%	Потужність гумусового горизонту		

2. Провести аналіз складеної таблиці:

а) які типи та підтипи ґрунтів мають найбільший вміст гумусу й найбільшу потужність гумусового горизонту? _____

б) до яких фізико-географічних зон України приурочені кислі, до яких – лужні ґрунти? _____

в) яким фрагментам території України притаманні найродючіші ґрунти (які саме)? Поясніть закономірності їх поширення _____

Контрольні завдання та запитання

1. Які ґрунти України є найродючішими? З дією яких чинників це пов'язано?

2. Які основні закономірності виявляються в територіальному розподілі різних типів ґрунтів рівнинної частини України? _____

3. Які найважливіші чинники сформували ґрунти гірських регіонів України? Чи є відмінності у ґрунтовому покриві Карпат і кримських гір? Обґрунтуйте відповідь _____

4. Які типи й підтипи ґрунтів поширені в межах Луганської області? Як вони розподіляються на території? _____

5. Які закономірності в поширенні ґрунтів простежуються на Донецькому кряжі? _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповідь:

1. Які природні та антропогенні процеси зменшують родючість ґрунтів України? _____

2. Скласти кросворд на тему „Ґрунти України”

Література: I. 2, 3, 4, 5; II. 4; III. 1; IV. 3

Лабораторна робота № 10 Фізико-географічне районування України

Мета: розвинути уяву про головні принципи районування взагалі та фізико-географічного районування зокрема, засвоїти схему фізико-географічного районування України

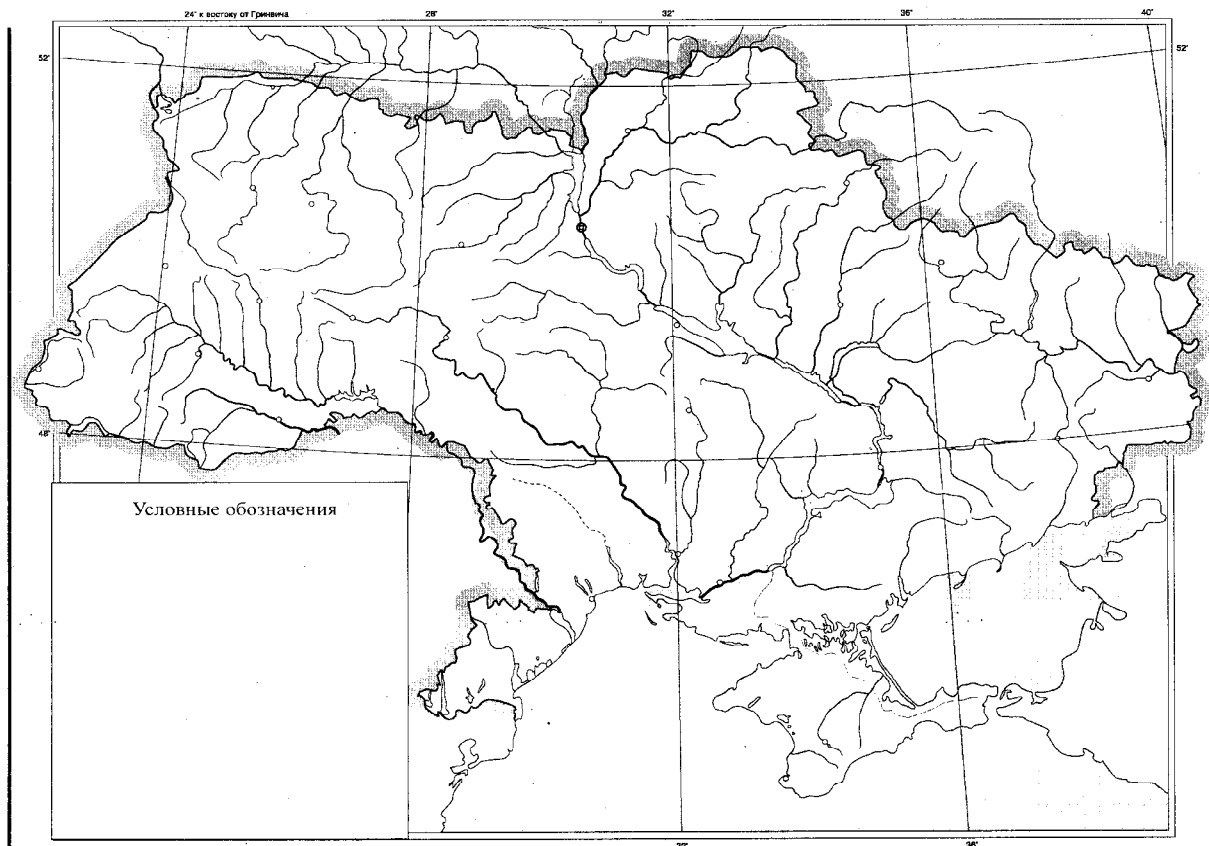
Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Дати визначення поняття:

„фізико-географічне районування” _____

1. На контурній карті зобразити схему фізико-географічного районування території України

2. Зробити аналіз складеної картосхеми. При здійсненні аналізу висвітлити такі питання:

а) які фізико-географічні країни та зони (смуги) виділяються в межах України?

б) у межах яких великих тектонічних структур розташовані зазначені фізико-географічні країни? _____

в) чим пояснюються неоднакові площі території різних природних смуг України? _____

г) чим обґрунтоване виділення підзон у межах степової зони (смуги) України?

д) як можна в цілому схарактеризувати фізико-географічні умови України?

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „Фізико-географічне районування України”

План	Зони			
	<i>мішаних лісів</i>	<i>широколистих лісів</i>	<i>лісостепова смуга</i>	<i>степова смуга</i>
<i>Розміри</i>				
<i>Географічне положення</i>				
<i>Тектонічні структури</i>				
<i>Основні морфоструктури, гірські породи</i>				
<i>Основні кліматичні показники</i>				
<i>Внутрішні води</i>				
<i>Типи ґрунтів</i>				
<i>Сучасні ландшафти</i>				
<i>Несприятливі природні процеси</i>				
<i>Природоохоронні території</i>				

<i>Раціональне використання й охорона природних ресурсів</i>				
--	--	--	--	--

2. Здійснити аналіз складеної таблиці. Під час виконання аналізу дотримуватися такого плану:

а) особливості літогенної основи ландшафтів як чинника фізико-географічного районування _____

б) прояв широтної зональності в межах України (відображення гідрокліматогенного та педобіогенного компонентів ландшафту у фізико-географічному районуванні) _____

в) відображення висотної поясності у схемі фізико-географічного районування України _____

Контрольні завдання та запитання

1. Назвати й схарактеризувати головні принципи районування в географії взагалі та фізико-географічного районування зокрема _____

2. У межах якої фізико-географічної зони та підзони розташована територія Луганської області? _____

Література: І. 3.

Модуль 3. Геопросторова диференціація природних умов України

Лабораторна робота № 11 Смуга мішаних лісів України

Мета: сформуванню уявлення про природні умови Українського полісся та просторову диференціацію його ландшафтів.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці

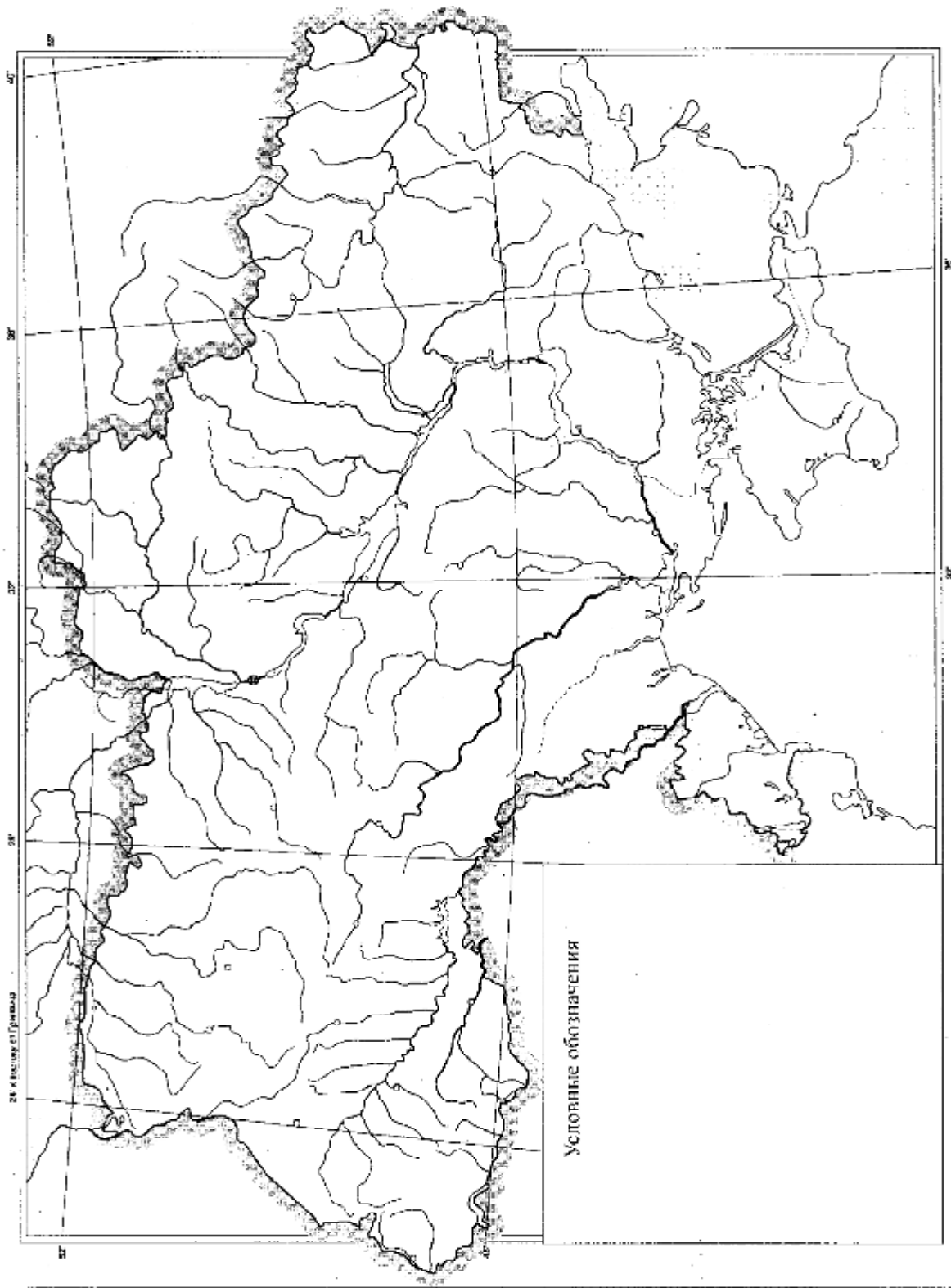
Завдання та запитання для самостійної роботи

1. На контурну карту нанести природну смугу мішаних лісів. Надписати назви основних морфоструктур у її межах. Виділити фізико-географічні області Українського Полісся, провести межі між ними.

2. Зробити аналіз зробленої картосхеми:

а) фізико-географічне положення _____

б) роль геологічної будови та рельєфу у формуванні природних комплексів

в) внутрішні відмінності у природних умовах смуги мішаних лісів, обґрунтування її поділу на фізико-географічні області _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація природних умов смуги мішаних лісів України*”

<i>Ф/г області</i>	<i>Тектонічні структури</i>	<i>Морфоструктури</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>	<i>Основні типи ґрунтів</i>	<i>Інші особливості</i>
Волинське Полісся					
Житомирське Полісся					
Київське Полісся					
Чернігівське Полісся					
Новгород-Сіверське Полісся					

2. Провести аналіз складеної таблиці:

а) залежність виділення фізико-географічних областей від тектогенного чинника _____

б) залежність виділення областей Поліського краю від геоморфогенного чинника _____

в) роль відмінностей у кліматичних особливостях при виділенні фізико-географічних областей _____

г) інші (літогенні, ґрунтові, ландшафтні тощо) чинники виділення фізико-географічних областей у смузі мішаних лісів України _____

Контрольні завдання та запитання

1. Схарактеризувати фізико-географічне положення смуги мішаних лісів України _____

2. У межі яких тектонічних структур розташоване Українське Полісся? Як ці структури виражені в рельєфі? _____

3. Поясніть кліматичні особливості смуги мішаних лісів України _____

4. Скласти гідрографічну схему поліських річок.

5. Які особливості ґрунтового покриву й рослинності зони мішаних лісів? _____

Література: I. 2, 3, 4; III. 1.

Лабораторна робота № 12

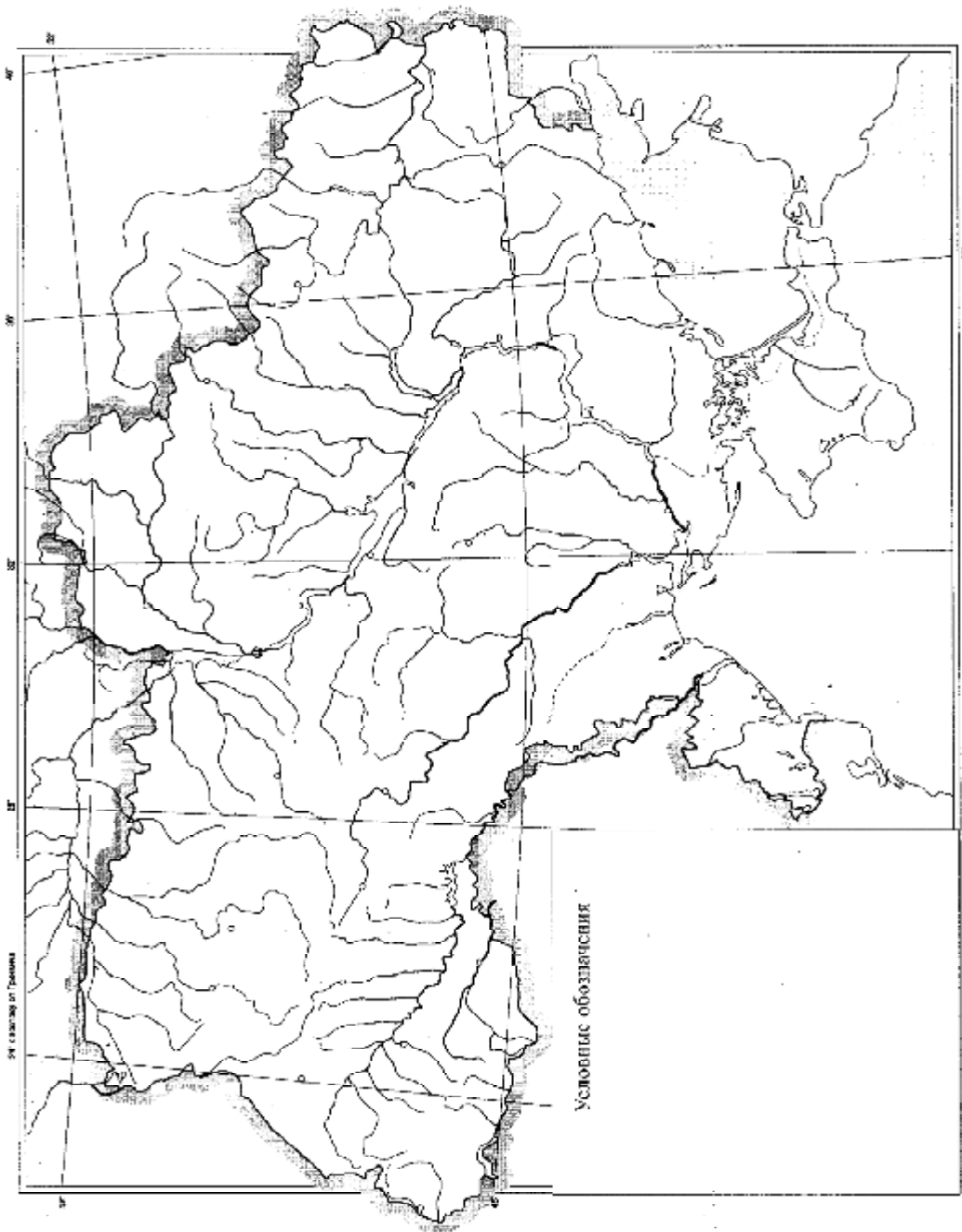
Смуга широколистяних лісів України

Мета: сформувати уявлення про природні умови широколистянолісової смуги та геопросторову диференціацію її ландшафтів

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. На контурній карті виділити смугу широколистяних лісів у межах України. Надписати назви основних морфоструктур у її межах. Виділити фізико-географічні області Західноукраїнського краю, провести межі між ними.

2. Зробити аналіз складеної картосхеми:

а) фізико-географічне положення _____

б) роль геологічної будови та рельєфу у формуванні природних комплексів _____

в) внутрішні відмінності у природних умовах смуги широколистяних лісів України, обґрунтуйте їх поділ на фізико-географічні області _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація природних умов зони широколистяних лісів України*”

<i>Фіз. області</i>	<i>Шектонічні структури</i>	<i>Морфо-структури</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>	<i>Основні типи ґрунтів</i>	<i>Інші особливості</i>
Волинська височинна область					
Мале Полісся					

Розтоцько-Опільська гребгїрна область					
Захїдноподїльська височинна область					
Середньоподїльська височинна область					
Прут-Днїстровська височинна область					

2. Здїйснити аналіз складеної таблиці:

а) залежність видїлення фізико-географїчних областей від літогенного чинника

б) роль відмінностей у кліматичних особливостях при видїленні фізико-географїчних областей _____

в) роль відмінностей у кліматичних особливостях при видїленні фізико-географїчних областей у смузї широколистяних лісів України

Контрольні завдання та запитання

1. Схарактеризувати фізико-географічне положення смуги широколистих лісів України _____

2. У межах яких тектонічних структур розташований Західноукраїнський край? Як ці структури виражені в рельєфі? _____

3. У чому полягають основні закономірності формування гідромережі Західноукраїнського краю? _____

4. Як виражені особливості ґрунтового покриву смуги широколистих лісів України? _____

5. Дати характеристику внутрішніх відмінностей у природі Українського Полісся та Західноукраїнського краю _____

Література: I. 2, 3, 4; III. 1.

Лабораторна робота № 13 Лісостепова смуга України

Мета: сформувати уявлення про природні умови Українського Лісостепу, просторову диференціацію ландшафтів лісостепової смуги.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійного опрацювання

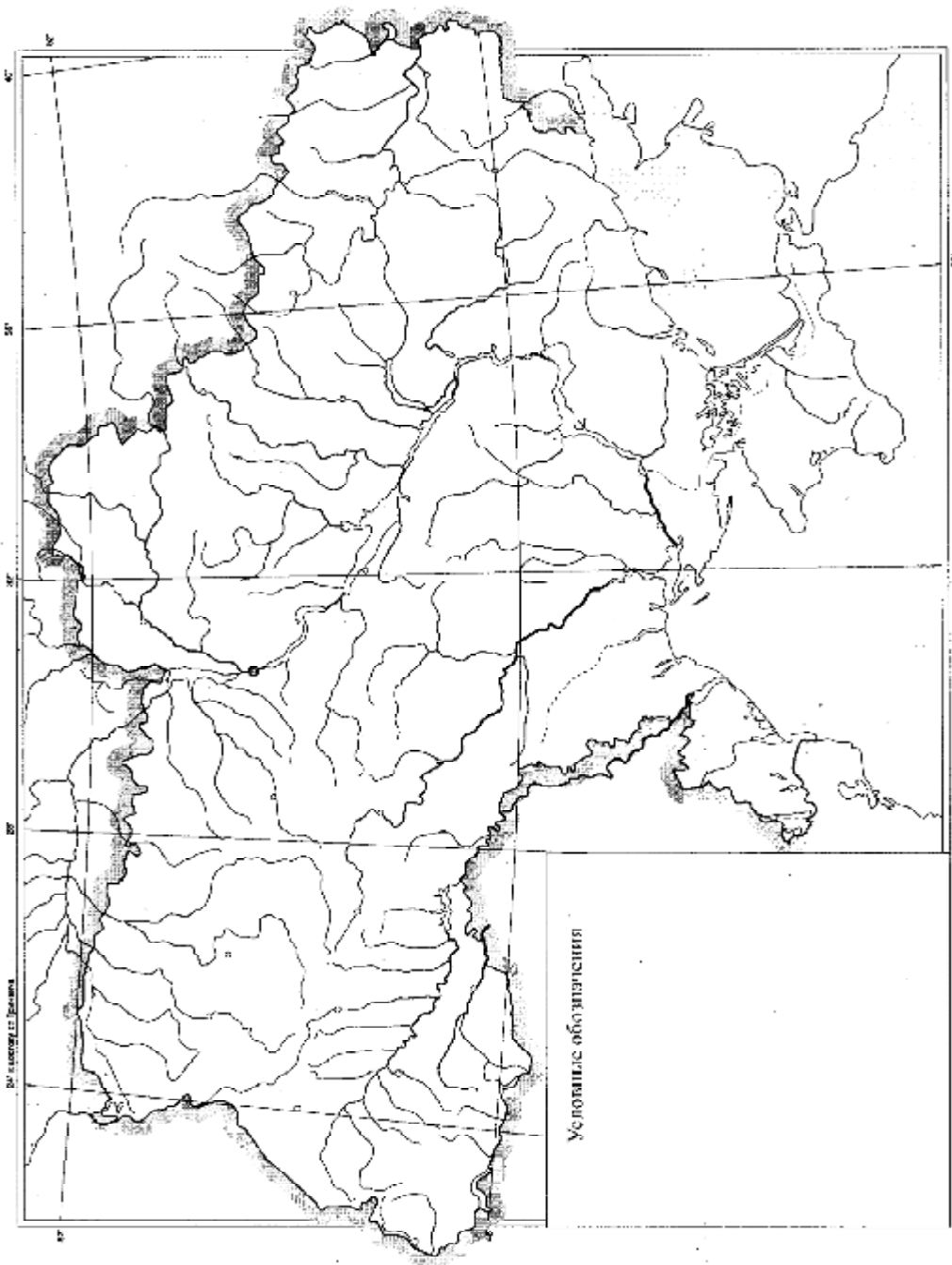
1. На контурній карті виділити лісостепову смугу у межах України. Надписати назви основних морфоструктур у її межах. Виділити фізико-географічні краї лісостепу, провести межі між ними.

2. Проаналізувати складену картосхему відповідно до плану:

а) фізико-географічне положення лісостепу України _____

б) відмінності природних умов лісостепу від інших фізико-географічних зон України _____

в) внутрішні відмінності у природних умовах Українського лісостепу, обґрунтування його поділу на фізико-географічні краї _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація природних умов лісостенової смуги України*”

<i>Ф/г краї</i>	<i>Тектонічні структури</i>	<i>Морфоструктури</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>	<i>Основні типи ґрунтів</i>	<i>Інші особливості</i>
Подільсько-Придніпровський лісостеповий					
Лівобережно-Дніпровський лісостеповий					
Східноукраїнський лісостеповий					

2. Провести аналіз складеної таблиці, дотримуючись наступного плану:

а) залежність виділення фізико-географічних країв від тектогенного чинника

б) залежність виділення країв від геоморфогенного чинника _____

в) роль кліматичних відмінностей у формуванні фізико-географічних країв Українського Лісостепу _____

г) значення відмінностей у ґрунтовому покриві при виділенні фізико-географічних країв у лісостеповій смузі _____

Контрольні завдання та запитання

1. Схарактеризувати фізико-географічне положення лісостепової смуги України

2. Які природно-історичні обставини спричинили формування сучасного Українського Лісостепу? _____

3. У межах яких тектонічних структур розташована лісостепова смуга? Як ці структури виражені в рельєфі? _____

4. Прояснити кліматичні особливості лісостепової зони _____

5. Які особливості ґрунтового покриву лісостепу? _____

6. Дати характеристику внутрішніх відмінностей у природі лісостепової смуги України _____

Література: I. 2, 3, 4; III. 1.

Лабораторна робота № 14
Степова смуга України

Мета: сформувати уявлення про природні умови Українського Степу, просторову диференціацію ландшафтів степової смуги

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці

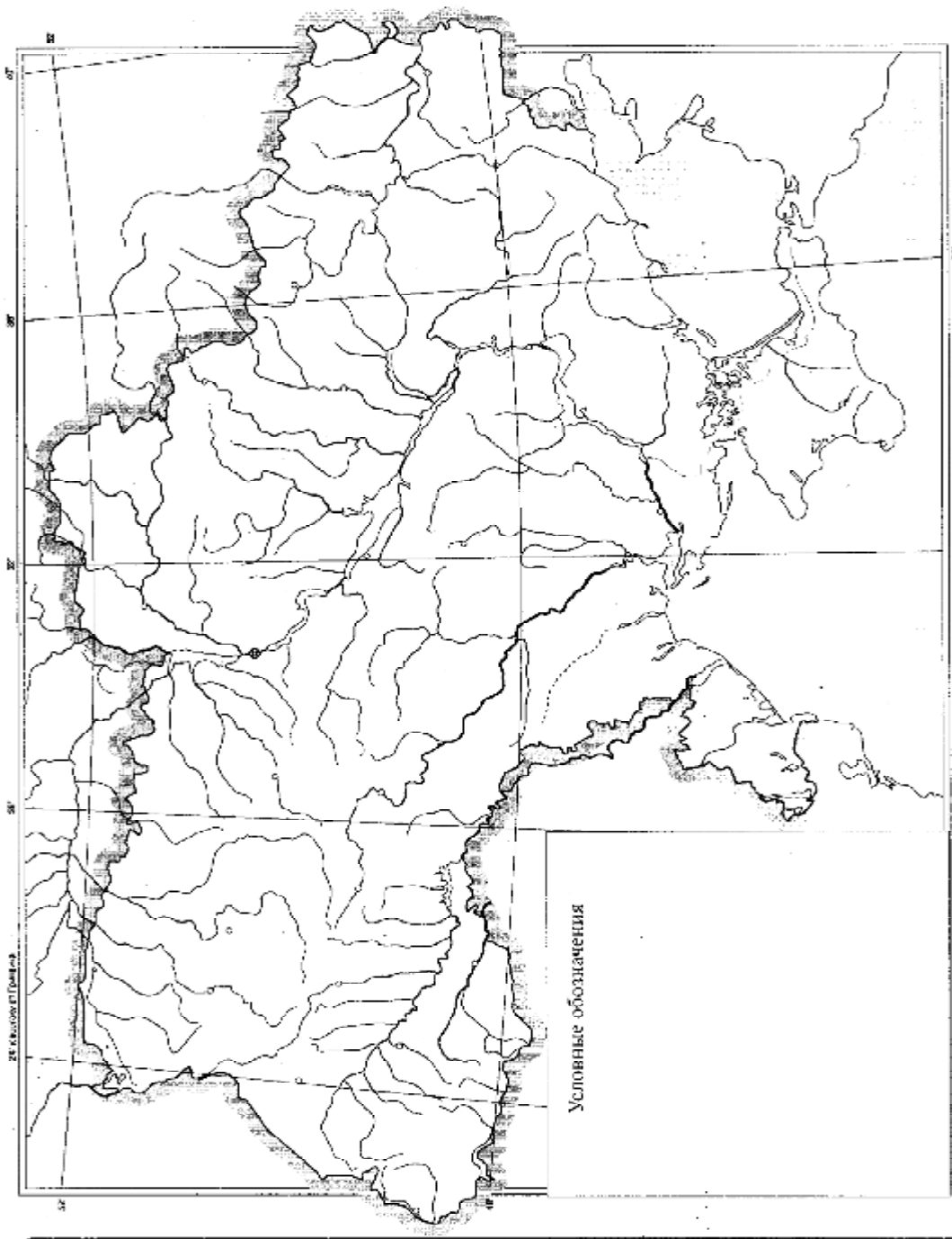
Завдання та запитання для самостійного опрацювання

1. На контурній карті виділити степову смугу у межах України, пунктиром – підзони. Надписати назви основних морфоструктур у її межах. Виділити фізико-географічні краї Українського Степу, провести межі між ними.

2. Зробити аналіз складеної картосхеми. При складанні аналізу дотримуватися такого плану:

а) фізико-географічне положення степової зони України, її підзон _____

б) відмінності природних умов степу від інших фізико-географічних смуг України _____

в) внутрішні відмінності у природних умовах степової зони, обґрунтування її поділу на підзони та краї _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація степової смуги України*”

<i>Ф/г підзони</i>	<i>Ф/г краї</i>	<i>Шектонічні структури</i>	<i>Морфоструктури</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>	<i>Основні типи ґрунтів</i>	<i>Інші особливості</i>
Північностепова	Дністровсько-Дніпровський					
	Лівобережно-Дніпровсько-Приазовський					
	Донецький					
	Задонецько-Донський					
Середньостепова	Причорноморський середньостеповий					
Південностепова (сухостепова)	Причорноморсько-Приазовський					
	Кримський степовий					

2. Провести аналіз складеної таблиці. При здійсненні аналізу дотримуватися такого плану:

а) критерії виділення підзон у межах степової зони України _____

б) критерії виділення фізико-географічних країв у межах північно- та сухостепової підзон України _____

в) врахування відмінностей у літогенному компоненті при проведенні фізико-географічного районування _____

г) значення відмінностей у кліматі й ґрунтовому покриві при виділенні фізико-географічних підзон та країв у степовій смузі _____

Контрольні завдання та запитання

1. Схарактеризувати фізико-географічне положення степової смуги України

2. Схарактеризувати особливості природних компонентів у межах степової зони

3. Які фізико-географічні підзони виділяються в межах Українського Степу?

4. Які особливості природних умов північностепової підзони України? Які внутрішні відмінності в ній простежуються? _____

5. Які особливості природних умов середньостепової підзони України? _____

6. Які особливості природних умов сухостепової підзони України? У чому виражені внутрішні відмінності в ній? _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, поставити три проблемні запитання, пов'язаних з темами: „Зони мішаних, широколистих лісів, лісостепова та степова смуги України”

1. _____

2. _____

1. Користуючись „Комплексним атласом України”, зробити схему, на якій виділити фізико-географічні області, надписати назви основних морфоструктур (гірських хребтів) у межах Українських Карпат.

Зробити схему висотної поясності Українських Карпат

2. Використовуючи текст підручника, „Комплексний атлас України”, висвітлити такі питання:

а) схарактеризувати фізико-географічне положення Українських Карпат _____

б) характеристика внутрішніх відмінностей у природі Українських Карпат __

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація природних умов Українських Карпат*”

<i>Ф/г області</i>	<i>Тектонічні структури</i>	<i>Морфоструктури</i>	<i>Абсолютні висоти</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>
Передкарпатська височинна область				
Зовнішньокарпатська область				
Вододільно-Верховинська область				
Полонинсько-Чорногірська область				
Рахівсько-Чивчинська область				
Вулканічно-міжгірно-улоговинна область				
Закарпатська низовинна область				

2. Провести аналіз складеної таблиці. При здійсненні аналізу дотримуватися такого плану:

а) критерії виділення фізико-географічних областей у межах Українських Карпат _____

б) залежність показників найважливіших кліматичних елементів від різних кліматоутворюючих чинників _____

Контрольні завдання та запитання:

1. Дати визначення поняттю „полонини”. Звідки воно походить? Навести приклади _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповідь:

1. Які зміни відбуваються в природних комплексах Карпат у зв'язку з промисловою вирубкою деревини? _____

2. Чому в Закарпатті вирощують персики та виноград, а в Передкарпатті – ні? Чим це можна пояснити? _____

Література: I. 2, 3, 4, 5; II. 2; III. 1; IV. 2, 5.

Лабораторна робота № 16
Кримські гори. Південний берег Криму

Мета: сформувати уявлення про закономірності формування та специфічні

особливості природних умов Кримських гір, зокрема Українського Субсередземномор'я – Південного берега Криму.

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійного опрацювання

1. Дати визначення понять:

„яйла ” _____

„карст” _____

„денудація ” _____

„ерозія” _____

„яр ” _____

„несприятливі природні процеси та явища” _____

2. Користуючись „Комплексним атласом України”, скласти схему та нанести фізико-географічні області Гірського Криму.

Скласти схему висотної поясності Гірського Криму.

3. Схарактеризувати й оцінити фізико-географічне положення Кримських гір та Південного берега Криму _____

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „*Геопросторова диференціація природних умов Гірського Криму*”

<i>Ф/г області</i>	<i>Морфоструктури</i>	<i>Абсолютні висоти</i>	<i>Основні кліматичні показники</i>
Кримська передгірна лісова область			
Головне гірсько-лучно-лісове пасмо			
Кримська південнобережна субсередземноморська область			

2. Провести аналіз складеної таблиці. При здійсненні аналізу дотримуватися такого плану:

а) залежність виділення фізико-географічних областей від абсолютних висот місцевості _____

б) залежність кліматичних особливостей від геоморфогенного чинника (висота над рівнем моря, орографія, експозиція схилів) _____

в) вплив рельєфу й кліматичних умов на формування ландшафтів Кримських гір та Південного берега Криму _____

Контрольні завдання та запитання

1. Висвітлити основні закономірності геологічної будови Кримських гір _____

2. Які найважливіші риси рельєфу характерні для Гірського Криму? _____

3. Які кліматичні умови властиві Кримським горам та Південному берегові Криму? _____

4. Які повітряні маси панують на Південному березі Криму, до якого кліматичного поясу він належить? _____

5. Скласти порівняльну характеристику гірських країн у межах України

<i>План</i>	<i>Українські Карпати</i>	<i>Кримські гори</i>
<i>Розміри</i>		
<i>Географічне положення</i>		
<i>Горотворення</i>		
<i>Геологічна структура</i>		
<i>Рельєф</i>		
<i>Гірські породи</i>		
<i>Корисні копалини</i>		
<i>Загальна характеристика клімату</i>		
<i>Поверхневі води</i>		
<i>Рослинність</i>		
<i>Тваринний світ</i>		
<i>Несприятливі природні процеси</i>		
<i>Висотна поясність</i>	вище 1800 м 1500-1800 м	вище 1000 м до 1000 м

	1200-1500 м	до 600 м
	700-1200 м	
	400-700 м	
<i>Природоохоронні території</i>		
<i>Раціональне використання та охорона природних ресурсів</i>		

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет, дати відповідь:

1. Чим можна пояснити відносно високу сейсмічну активність Українських Карпат і Гірського Криму? _____

2. Підібрати 10 фотознімків, які найяскравіше ілюструють природу Українських Карпат або Кримських гір.

3. Скласти таблицю „*Несприятливі природні процеси та їх прояви на території України*”

<i>Назва</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Райони прояву</i>
<i>Карст</i>		
<i>Ерозія</i>		

<i>Зсуви</i>		
<i>Селі</i>		
<i>Заболочування</i>		
<i>Посухи</i>		
<i>Суховії</i>		
<i>Пилові бурі</i>		

4. Які несприятливі фізико-географічні процеси спостерігаються в Україні та Луганській області? _____

5. Назвіть несприятливі фізико-географічні процеси, які активізувалися завдяки діяльності людини _____

6. Що Вам відомо про охорону зникаючих, ендемічних, реліктових рослин та тварин України, зокрема рідного краю? _____

Література: I. 2, 3, 4; III. 1; IV. 2.

Лабораторна робота № 17 Азовське та Чорне моря

Мета: сформувати уявлення про природні умови Азовського та Чорного морів та їх екологічні проблеми

Обладнання: демонстраційна фізична карта України, „Комплексний атлас України”, прості та кольорові олівці.

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Написати повідомлення на тему: „Проблеми українських морів”

2. Дати визначення понять:

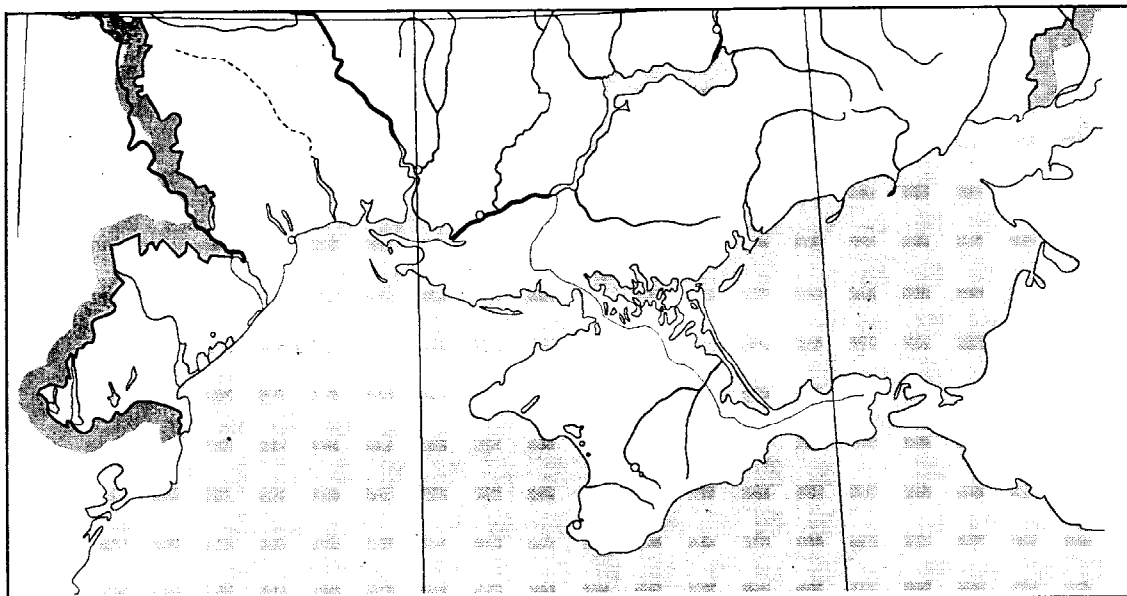
„море” _____

„затока” _____

„протока” _____

„течія” _____

3. На картосхему нанести затоки, протоки, острови, напрями поверхневих течій Азовського та Чорного морів

Завдання для аудиторної роботи

1. Скласти таблицю „Характеристика морських природно-аквальних комплексів України”

План характеристики		Море	
		Чорне	Азовське
Розміри, тис. км ²			
Глибина, м (максимальна, середня)			
Довжина берегової смуги (у межах України), м			
Найбільші	затоки		
	півострови		
	лимани		
	острови		
Походження котловин			
Середня солоність			
Кліматичні особливості			
Поверхневі течії			
Органічний світ			

„екологічна катастрофа ”

3. Скласти таблицю *„Забруднення навколишнього середовища”*

<i>Забруднення літосфери (ґрунтового покриву)</i>	<i>Забруднення літосфери</i>	<i>Забруднення атмосферного повітря</i>	<i>Забруднення біосфери</i>

4. Основні забруднювачі навколишнього середовища в Україні:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Завдання для аудиторної роботи

Питання для обговорення:

1. Дати загальну характеристику сучасної еколого-географічної ситуації в Україні _____

5. Скласти схему „Класифікація ступеню забруднення навколишнього середовища в Україні”

Екологічно комфортні території		Екологічно некомфортні території з перевищенням дозволених норм		Екологічно дискомфортні території зі значним перевищенням дозволених норм	
умовно чисті	помірно забруднені	забруднені	дуже забруднені	надзвичайно забруднені	райони екологічної катастрофи

6. Які екологічні проблеми є найболючішими для Луганської області? З чим пов'язане їх виникнення? _____

Творче завдання

Користуючись додатковою літературою, мережею Інтернет:

1. Скласти таблицю „Основні антропогенні джерела загострення геоecологічної ситуації в Україні”.

Вид	Характеристика
Великі промислові комплекси	

<i>Діяльність військово- промислового комплексу</i>	
<i>Об'єкти енергетики (ГТЕС, ГРЕС)</i>	
<i>Використання мінеральних добрив та пестицидів</i>	
<i>Потужні електромагнітні поля</i>	

2. Доберіть 10 фотознімків, які ілюструють екологічні проблеми України.

3. Запропонувати проекти подолання наслідків найважливіших екологічних проблем України, зокрема Луганської області.

Література: I. 2, 3, 4; IV. 2.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1

1. Місце фізичної географії України в географічному циклі наук і навчальних дисциплін
2. Місце фізичної географії України в українознавчому циклі наук і навчальних дисциплін
3. Крайні точки території Української держави
4. Географічний центр і географічна середина України
5. Античний період географічних досліджень території України
6. Середньовічний період географічних, досліджень території України
7. Географічні дослідження України XIX ст
8. Фізико-географічні дослідження України XX – початку XXI ст

Тести

1. Крайньою північною точкою території України є:
а) с. Грем'яч; б) с. Мурав'ї; в) с. Чайкине.
2. Крайньою південною точкою території України є:
а) м. Севастополь; б) мис Сарич; в) м. Херсонес.
3. Крайньою західною точкою території України є:
а) с. Соломонове; б) м. Ужгород; в) м. Чоп.
4. Крайньою східною точкою території України є:
а) сел. Мілове; б) с. Червона Зірка; в) сел. Ізварине.
5. Географічним центром України є:
а) сел. Добровеличківка; б) м. Ватутине; в) с. Мар'янівка.
6. Автором першої ґрунтовної праці про природу й населенні України є:
а) Геродот; б) Гіппократ; в) Ератосфен.
7. Географічне товариство в Україні було створено:
а) 1845 р.; б) 1873 р.; в) 1918 р.
8. Першим українцем-доктором географії був:
а) Г. Величко; б) С. Рудницький; в) П. Чубинський.
9. Основоположником української національної наукової географії є:
а) В. Докучаєв; б) С. Рудницький; в) В. Кубійович.
10. Інститут географії НАН України було засновано:
а) 1927 р.; б) 1964 р.; в) 1991 р.

Модуль 2

1. Характеристика основних тектонічних структур України
2. Характеристика основних морфоструктур України, їх зв'язок із тектонічними структурами
3. Корисні копалини України, їх приуроченість до тектонічних структур.
4. Палеогеографічні умови на території України
5. Основні чинники, що формують клімат України
6. Характеристика основних річкових басейнів України

7. Ґрунтовий покрив України

8. Характеристика основних рис рослинності України, її зв'язок із ґрунтовими комплексами

Тести

1. До герцинських тектонічних структур України належать:
 - а) Український щит, Скіфська платформа, Донецька складчаста споруда;
 - б) Донецька складчаста споруда, Скіфська платформа, Західноєвропейська платформа;
 - в) Галицько-Волинська западина, Скіфська платформа, Західноєвропейська платформа.
2. Інверсійними морфоструктурами на території України є:
 - а) Донецький кряж, Волинська височина, Подільська височина;
 - б) Придніпровська височина, Приазовська височина, Подільська височина;
 - в) Волинська височина, Придніпровська височина, Подільська височина.
3. У межах України зосереджені такі нафтогазоносні райони:
 - а) Дніпровсько-Донецький, Львівсько-Волинський, Причорноморсько-Кримський;
 - б) Придніпровський, Львівсько-Волинський, Причорноморсько-Кримський;
 - в) Дніпровсько-Донецький, Передкарпатський, Причорноморсько-Кримський.
4. До українських гірських вершин-двотисячників належать:
 - а) Говерла, Роман-Кош, Берда, Бребенескул, П'єтрос, Піп-Іван;
 - б) Говерла, П'єтрос, Пожижевська, Піп-Іван, Ребра, Гутин-Томнатик;
 - в) Говерла, Бребенеска, П'єтрос, Піп-Іван, Ребра, Гутин-Томнатик.
5. Лісостепову смугу від степу відокремлює ізогіста:
 - а) 400 мм; б) 475 мм; в) 500 мм.
6. Найбільша річна кількість опадів в Україні була зафіксована в такому пункті:
 - а) сел. Ворохта; б) м. Яремче; в) с. Руська Мокра.
7. До басейну Дніпра належать річки:
 - а) Десна, Інгулець, Ірпінь, Самара, Случ;
 - б) Десна, Інгул, Ірпінь, Самара, Случ;
 - в) Десна, Інгул, Ірпінь, Самара, Збруч.
8. До озер карстового походження в Україні належать:
 - а) Світязь, Синевір, Луки;
 - б) Світязь, Пулемецьке, Синевир;
 - в) Світязь, Луки, Пулемецьке.
9. Для зони мішаних лісів характерні такі ґрунти:
 - а) дерново-підзолисті; б) сірі лісові; в) каштанові.
10. Північностеповій підзоні України властивий такий зональний тип рослинності:
 - а) типчаково-ковилово-полинові степи;
 - б) різнотравно-типчаково-ковилові степи;
 - в) типчаково-ковилові степи

Модуль 3

1. Зональний ряд таксономічних одиниць фізико-географічного районування
2. Азональний ряд таксономічних одиниць фізико-географічного районування
3. Природні умови зони мішаних лісів України

4. Природні умови зони широколистяних лісів України
5. Природні умови Українського Лісостепу
6. Природні умови Українського Степу
7. Природні умови Українських Карпат
8. Природні умови Кримських гір

Тести

1. До зонального ряду таксономічних одиниць фізико-географічного районування входять такі ранги природних комплексів:
 - а) пояс, зона, підзона;
 - б) континент, субконтинент, країна;
 - в) пояс, зона, край.
2. До азонального ряду таксономічних одиниць фізико-географічного районування входять такі ранги природних комплексів:
 - а) пояс, зона, підзона;
 - б) континент, субконтинент, країна;
 - в) пояс, зона, край.
3. До зони мішаних лісів входить такий фізико-географічний край:
 - а) Західноукраїнський; б) Поліський; в) Дністерсько-Дніпровський.
4. До зони широколистяних лісів входить такий фізико-географічний край:
 - а) Західноукраїнський; б) Поліський; в) Дністерсько-Дніпровський.
5. Лісостеповій смузі притаманні такі ґрунти:
 - а) чорноземи звичайні; б) чорноземи південні; в) чорноземи типові.
6. Північностеповій підзоні властиві такі ґрунти:
 - а) чорноземи звичайні; б) чорноземи південні; в) чорноземи типові.
7. Середньостеповій підзоні властиві такі ґрунти:
 - а) чорноземи звичайні; б) чорноземи південні; в) чорноземи типові.
8. Сухосте повій підзоні властиві такі ґрунти:
 - а) каштанові; б) коричневі; в) чорноземи звичайні.
9. Найбільші абсолютні висоти в Українських Карпатах приурочені до:
 - а) Зовнішніх Карпат; б) Водедільно-Верховинських Карпат; в) Полонинсько-Чорногірських Карпат.
10. Найбільші абсолютні висоти в Кримських горах приурочені до:
 - а) Внутрішнього пасма; б) Головного пасма; в) Зовнішнього пасма.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Характеристика фізико-географічного положення України
2. Зв'язок фізичної географії України з іншими дисциплінами
3. Основні етапи фізико-географічних досліджень території України
4. Історія розвитку української фізичної географії
5. Географічна характеристика Чорного моря
6. Географічна характеристика Азовського моря
7. Геолого-тектонічна будова території України. Характеристика основних тектонічних структур

8. Основні морфоструктури в межах України. Зв'язок рельєфу України з тектонічною будовою території
9. Корисні копалини України. Закономірності поширення родовищ корисних копалин
10. Характеристика палеогеографічних умов у межах сучасної території України.
11. Основні чинники, що формують клімат України
12. Характеристика основних кліматичних показників у межах території України
13. Особливості та наслідки проходження циклонів та антициклонів у межах України
14. Кліматичне районування України. Характеристика кліматичних поясів та областей
15. Характеристика найбільших річок України та їх басейнів
16. Озера України, їх походження, морфологія, фізико-хімічні властивості вод. Закономірності поширення озер на території України
17. Підземні води України, їх хімізм і термічний режим
18. Ґрунти України. Географічні закономірності поширення різних типів ґрунтів.
19. Рослинні комплекси України, їх зв'язок із типами ґрунтів
20. Тваринний світ України. Види тварин, занесені до Червоної книги України
21. Основні типи ландшафтів у межах України, закономірності їх поширення
22. Фізико-географічне районування України, основні принципи його проведення
23. Фізико-географічна характеристика Волинського Полісся
24. Фізико-географічна характеристика Житомирського Полісся
25. Фізико-географічна характеристика Київського Полісся
26. Фізико-географічна характеристика Чернігівського Полісся
27. Фізико-географічна характеристика Новгород-Сіверського Полісся
28. Фізико-географічна характеристика зони широколистих лісів України
29. Фізико-географічна характеристика подільсько-придніпровського лісостепоного краю
30. Фізико-географічна характеристика лівобережно-дніпровського краю лісостепоної зони України
31. Фізико-географічна характеристика східноукраїнського лісостепоного краю
32. Фізико-географічна характеристика дністерсько-дніпровського степового краю
33. Фізико-географічна характеристика лівобережно- дніпровсько-приазовського краю північностепоної підзони України
34. Фізико-географічна характеристика донецького краю північностепоної підзони України
35. Фізико-географічна характеристика задонецько-донського краю північностепоної підзони України
36. Фізико-географічна характеристика середньостепоної підзони України
37. Фізико-географічна характеристика причорноморсько-приазовського південностепоного краю
38. Фізико-географічна характеристика кримського степового краю південностепоної підзони України
39. Фізико-географічна характеристика Українських Карпат
40. Фізико-географічна характеристика Кримських гір
41. Фізико-географічна характеристика Південного берега Криму

42. Географічні аспекти Чорнобильської катастрофи
43. Екологічні проблеми українських морів та їх узбереж
44. Екологічні проблеми промислових регіонів України, їх зв'язок із фізико-географічними умовами
45. Екологічні проблеми міст України. Зміни природного середовища в умовах урбанізованих територій
46. Несприятливі та небезпечні геоморфологічні природні та антропогенні процеси в межах України
47. Несприятливі та небезпечні метеорологічні природні процеси в межах України
48. Несприятливі та небезпечні гідрологічні природні процеси к межах України
49. Основні види природокористування в Україні. Еколого-географічні проблеми, пов'язані з природокористуванням
50. Мінеральні ресурси України
51. Водні ресурси України
52. Гідроенергетичні ресурси України
53. Біологічні ресурси України
54. Земельні ресурси України
55. Кліматичні ресурси України
56. Основи і проблеми охорони природи України
57. Заповідники України, їх роль у збереженні природних ландшафтів. Характеристика одного із заповідників
58. Заказники України, їх роль у збереженні природних об'єктів. Характеристика одного із заказників
59. Національні парки України, їх роль в охороні природи. Характеристика одного з національних парків
60. Пам'ятки природи України. Характеристика однієї з пам'яток природи

ПЕРЕЛІК ГЕОГРАФІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ З КУРСУ „ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ”

1. Вступ до фізичної географії України

1.1. Крайні точки: с. Грем'яч Новгород-Сіверського р-ну Чернігівської обл. (північна); мис Сарич поблизу Севастополя (південна); с. Соломонове Закарпатської обл. (західна); с. Червона Зірка Міловського р-ну Луганської обл. (східна)

1.2. Центрографія України: с. Мар'янівка Шполянського р-ну Черкаської обл. (географічний центр України); смт. Добровеличківка Кіровоградської обл. (географічна середина України)

2. Моря, затоки, протоки, лимани

2.1. Чорне море

Затоки: (Балаклавська, Джарилгацька, Каламітська, Каркінітська, Одеська, Гендрівська, Феодосійська);

Лимани: (Березанський, Дніпровсько-Бузький, Дністровський, Куяльницький, Тилігульський, Хаджибейський);

2.2. Азовське море

Затоки: (Арабатська, Бердянська, Казантипська, Обитічна, Сиваська, Таганрозька, Утлюцький лиман);

2.3. Протоки: Керченська

3. *Острови, півострови*

3.1. Острови: (Березань, Джарилгач, Довгий, Зміїний, Хортиця);

3.2. Півострови: (Бердянська коса, Коса Арабатська стрілка, Коса Бирючий Острів, Керченський, Кримський, Обитічна коса, Тарханкутський)

4. *Тектонічна будова:* Східно-Європейська (Руська) платформа (Волино-Подільська плита, Воронезький кристалічний масив, Галицько-Волинська западина, Дніпровсько-Донецька западина, Ковельський виступ, Причорноморська западина, Український щит); Донецька складчаста область (зона дрібної складчастості, зона купольних структур, зона лінійної складчастості); Західно-Європейська платформа, Індоло-Кубанський прогин, Переддобруджинська западина, Скіфська платформа, Мегантиклінорій Гірського Криму (Качинський антиклінорій, Південнобережний антиклінорій, Туакський антиклінорій) Складчаста область Українських Карпат (Вулканічний масив, Горгано-Покутська антиклінальна зона, Рахівський кристалічний масив, Центральна синклінальна зона, Чорногірсько-Полонинська антиклінальна зона, Закарпатська западина, Передкарпатський прогин)

5. *Рельєф*

5.1. Основні морфоструктури України: Кримські гори, Східно-Європейська (Руська) рівнина; Українські Карпати

5.2. Низовини: Закарпатська, Північнокримська, Поліська, Придніпровська (Полтавська рівнина), Причорноморська

5.3. Височини: Волинська (Мізоцький кряж, Пелчанські висоти), Волинське пасмо, Донецька (Донецький кряж, Дебальцівсько-Іванівський кряж, Нагольний кряж), Передкарпатська, Подільська (Вороняки, Гологори, Кременецькі гори, Опілля, Товтри) Приазовська, Придніпровська, Розточчя, Середньоруська (Старобільська рівнина), Словечансько-Овруцький кряж, Хотинська

5.4. Гори: Кримські гори (Внутрішнє пасмо, Головнє пасмо, Зовнішнє пасмо);

Українські Карпати (Бескиди, Верховинський Вододільний хребет, Вулканічний (Вигорлат-Гутинський хребет), Горгани, Покутсько-Буковинські гори, Полонинський хребет, Рахівські гори, Чивчинські гори, Черногора

5.5. Вершини: Кримські гори (Ай-Петрі, Демір-Капу, Еклізі-Бурун, Роман-Кош), Східно-Європейська рівнина (Берда, Бона, Гостра Могила, Камула, Курган Мечетний, Могила-Бельмак, Могила-Гончариха, Могила Мечетна, Савур-Могила, Чернеча /Тарасова/ гора), Українські Карпати (Бребенеска, Бужора, Говерла, Гутин-Томнатик, Магура, Менчул, П'єтрос, Піп-Іван Мармароський, Піп-Іван Чорногірський, Полонина-Руна, Ребра, Сивуля Велика, Сивуля Мала, Стій, Чивчин

6. *Внутрішні води*

6.1. Річки: Альма, Бельбек, Берда, Грузький Яланчик, Дніпро (Ворскла, Коломак, Мерло, Десна, Сейм), Кача, Куяльник, Міус (Нагольна), Молочна, Обитічна, Південний Буг (Бужок, Вовк, Снов), Інгулець, Ірпінь, Оріль (Берестова), Прип'ять (Горинь, Случ, Хомора, Стир, Стохід, Турія, Уботь, Уж), Псьол, Рось, Самара (Вовча), Сула, Тетерів, Тясмин, Дністер (Бистриця, Надвірнянська, Солотвинська, Гнила Липа, Збруч, Золота Липа, Лімниця, Свіча, Серет, Смотрич, Стривігор, Стрий (Опір), Стрипа, Ушиця), Дунай (Прут, Черемош, Сірет, Тиса, Латориця, Гірський Тікич, Гнилий Тікич, Дохна, Згар, Іква, Інгул, Кодима, Мертвовід, Рів, Савранка, Синюха, Снивода, Соб, Чичиклія, Чорний Ташлик, Ятрань), Сіверський Донець (Айдар, Біла, Біленька, Бахмут, Берека, Велика Кам'янка, Великий Бурлук, Деркул, Йовсуг, Ковсуг, Жеребець, Казений Торець, Кошіма, Красна, Кундрюча, Луганчик, Лугань, Біла, Вільхова, Комишуваха, Лозова), Мож, Оскіл (Уразово), Уда (Ріка, Теремля, Уж), Західний Буг, Кальміус (Лопань, Харків), Сян, Тилігул, Чорна

6.2. Озера: Волинського Полісся (Луки, Пулемецьке, Світязь, Турське), Дунайських Плавнів (Кагул, Катлабух, Китай, Кугурлуй, Ялпуг), Карпат (Бребенескул, Синевир), Криму (Донузлав, Сасик), Придінців'я (Вейсове, Ріпне, Сліпне)

6.3. Водосховища: (Дніпродзержинське, Дніпровське, Дністровське, Ісакське, Канівське, Каховське, Київське, Кременчуцьке)

7. *Фізико-географічне районування:*

Зона (смуга) мішаних лісів: (Поліський край, Область Волинського Полісся, Область Житомирського Полісся, Область Київського Полісся, Область Чернігівського Полісся, Область Новгород-Сіверського Полісся)

Зона (смуга) широколистяних лісів: (Західноукраїнський край, Область Волинської височини, Область Малого Полісся, Область Розточчя та Опілля, Центрально-Подільська область, Північно-Подільська область, Прут-Дністерська область)

Лісостепова зона: (Дністерсько-Дніпровський край, Лівобережно-Дніпровський край, Східноукраїнський край)

Степова зона: Північностепова підзона (Дністерсько-Дніпровський край, Лівобережно-Дніпровсько-Приазовський край, Донецький край, Задонецько-Донський край), Середньостепова підзона (Причорноморський край), Північностепова (сухова) підзона (Причорноморсько-Приазовський край, Кримський степовий край)

Кримські гори: Кримський гірський край, Передгірно-Кримська область, Область Головного пасма, Південнобережно-Кримська область

Карпати: Східні Карпати, Українські Карпати (Передкарпатська височинна область, Зовнішньо-Карпатська область, Вододільно-Верховинська область, Полонинсько-Чорногірська область, Мармароська область, Вулканічно-міжгірно-улоговинна область, Закарпатська низовинна область).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Навчальна

1. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні. – Львів: Світ, 1997. – 263 с.
2. Заставний Ф. Д. Географія України: У 2-х книгах. – Львів: Світ, 1994. – 472 с.
3. Коротун І. М. Природні умови та природні ресурси України. – Рівне, 2000. – 176 с.
4. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України. – К., 2003.
5. Рудницький С. Л. Коротка географія України. Фізична географія. – К.-Львів: Лан, 1910. – 152 с.

II. Монографічна

1. Дмитрієв М. І. Рельєф УРСР. Геоморфологічний нарис. – Х., 1936. – 200 с.
2. Кубійович В. Наукові праці. – Т. 1. /За ред. проф. О. І. Шаблія. – Париж-Львів, 1996. – 800 с.
3. Рослий І. М., Кошик Ю. А., Палиєнко Э. Т. и др. Геоморфология Украинской ССР. – К.: Вища шк., 1990. – 302 с.
4. Фисуненко О. П., Жадан В. И. Природа Луганской области. – Луганск, 1994. – 234 с.
5. Цись П. М. Геоморфология УРСР. – Львів: Вид. Львів ун-ту, 1962. – 498 с.
6. Шаблій О. І. Академік Степан Рудницький. – Львів-Мюнхен, 1993. – 224 с.

III. Довідкова

1. Географічна енциклопедія України: В 3-х тт. – К.: Укр. енциклопедія. 1989-1993.
2. Енциклопедія українознавства. Перевидання в Україні: В 11-ти тт. /Гол. ред. В. Кубійович. – Львів, 1993-2001.
3. Кисельова О.О., Кисельов Ю.О. Російсько-український етимологічно-тлумачний словник фізико-географічних термінів. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – 192 с.

IV. Науково-популярна

1. Баландин Р. К. Вернадский: жизнь, мысль, бессмертие – Москва: Мысль, 1988. – 208 с.
2. Масляк П. О., Шищенко П. Г. Хрестоматія з географії України. – К.: Генеза, 1994. – 448 с.
3. Природа Украинской ССР: В 7-ми тт. – К.: 1980-1990.
4. Професор Каленик Геренчук / Упоряд. С. Кукурудза. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – 343 с.
5. Шаблій О.І. Мандрівки Володимира Кубійовича. – Львів, 2000. – 132 с.

АНОТАЦІЯ

Робочий зошит призначений для виконання завдань під час аудиторних занять і самостійної роботи студентів географічних спеціальностей денної форми навчання. Навчальний посібник містить методичні вказівки до виконання завдань, питання до модульного контролю й іспиту, перелік географічної номенклатури з курсу фізичної географії України, список рекомендованої літератури.

У пропонованому «Робочому зошиті» створено основу для виконання графічних робіт, що звільняє студента від значного обсягу технічної роботи.

Форма і структура навчального посібника забезпечать систематичне вивчення курсу та закріплення навичок самостійної роботи з підручниками, географічними картами, схемами тощо.

АННОТАЦИЯ

Рабочая тетрадь предназначена для выполнения заданий во время аудиторных занятий и самостоятельной работы студентов географических специальностей дневной формы обучения. Учебное пособие содержит методические указания к выполнению заданий, вопросы к модульному контролю и экзамену, список географической номенклатуры по курсу физической географии Украины, список рекомендованной литературы.

В предложенной «Рабочей тетради» создана основа для выполнения графических работ, освобождающая студента от значительного объема технической работы.

Форма и структура учебного пособия обеспечат систематическое изучение курса и закрепление навыков самостоятельной работы с учебниками, географическими картами, схемами и т. п.

SUMMARY

This work copybook is intended for students of geographical specialties of the day form of studying for fulfilling by them tasks during their class studies and homework. The textbook contains methodical instructions to fulfilling tasks, questions to the module test and examination, the list of the geographical nomenclature in physical geography of Ukraine and the list of the recommended literature.

In the proposed work copybook there is a fundament for fulfilling graphical works which excuses the student from a lot of technical work.

The form and the structure of the textbook will secure the systematic studying the discipline and consolidate the skills of independent work with textbooks, maps, schemes etc.

Навчально-методичне видання

Робочий зошит
для самостійної та аудиторної роботи студентів
спеціальності „Географія” факультету природничих наук
з курсу „Фізична географія України”

Укладачі:

КИСЕЛЬОВ Юрій Олександрович
ЧИКІНА Юлія Юріївна

За редакцією авторів

Комп'ютерний макет – Г. Б. Коміренко

Коректор – Ю. О. Кисельов

Здано до склад. 08.10.2012 р. Підп. до друку 07.11.2012 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 13,60.
Наклад 100 прим. Зам. № 204 .

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс (0642) 58-03-20
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3459 від 09.04.2009 р.